

Izhaja vsak petek. Izdaja: Časopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Verdijeva 2/1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo: Uradni vestnik okraja Koper prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Predsednik Tito med afriškimi prijatelji

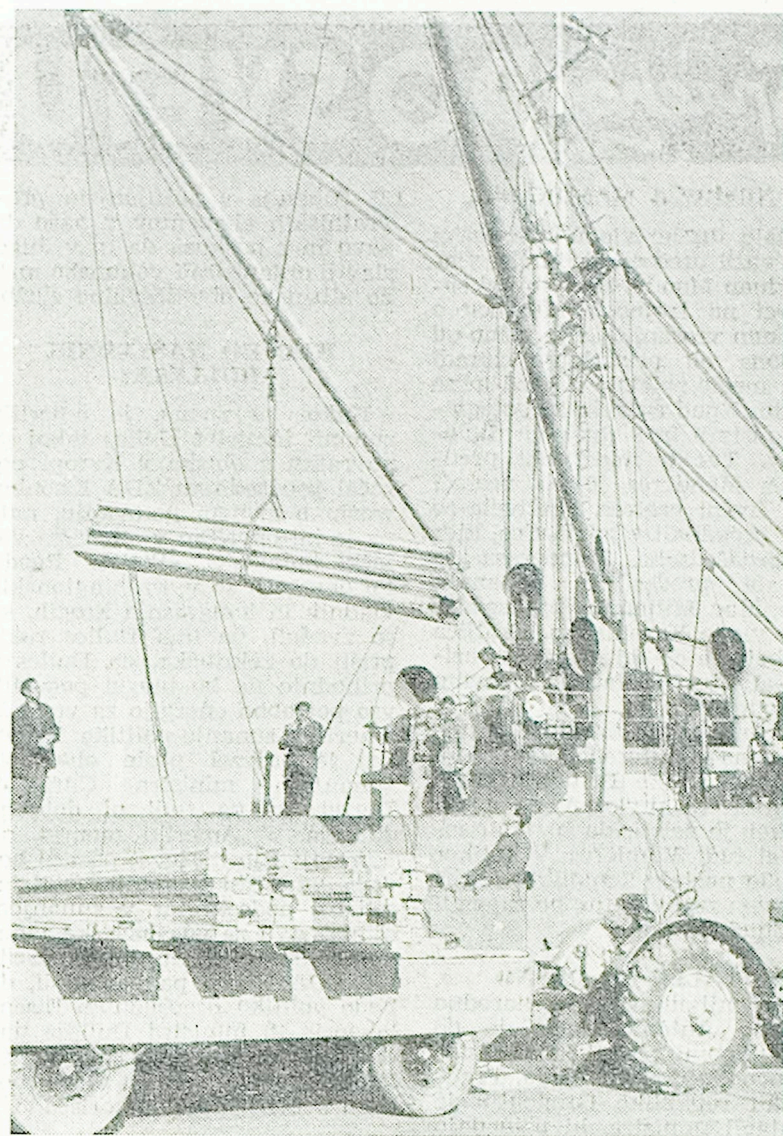
Z zagotovitvijo cesarja Etiopije Haile Selassija, da je prijateljstvo med Etiopijo in Jugoslavijo na čvrstih temeljih, to je na med-

sebojnim zaupanju in ekonomskem ter političnem sodelovanju, je predsednik republike Tito zaključil 12. februarja svoj deset-

dnevni obisk v Etiopiji. Po razgovorih, ki sta jih imela predsednik Tito in cesar Haile Selassije ter njuni sodelavci o mednarodnih vprašanjih ter o sklenitvi načelnih sporazumov za utrditev odnosov med obema državama, je predsednik Tito s svojim spremstvom odpotoval z letalom na državni obisk v Sudan.

V glavnem mestu Sudana so predsednika Tita, njegovo soprogo Jovanko in člane uradne delegacije, sprejeli desettisoči prebivalcev in vidne sudanske osebnosti s predsednikom vrhovnega vojaškega sveta generalom Ibrahimom Abudom na čelu. Ob prihodu v Kartum, ki je glavno mesto Sudana, je predsednik Tito med drugim poudaril, da so narodi, ki so priborili svobodo po hudih izkušnjah pod tujim gospodarstvom, močan činitelj pozitivnega razvoja v mednarodnih odnosih in krepitev miru v svetu, kar je nujen pogoj za utrditev njihove neodvisnosti in notranjega napredka.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Koprsko tovarno pristanišče doživlja vedno večji razvoj. Zda je ne mine teden, da se ne bi v njem mudila kaka večja ladja. Ta teden so bile kar tri: izraelska »Gefen« je odpeljala les (na sliki), medtem ko sta dve zahodnonemški pripeljali južno sadje iz Etiopije. Promet naglo narašča in lahko upamo, da bodo izpolnjena vsa naša pričakovanja. Več o vtisih tujega kapitana o našem pristanišču preberite na 7. strani

PROSLAVA 40-LETNICE KPJ V KOMNU

Boj komunistov je bil vseskozi boj za napredek in boljše življenje

V Komnu, tej naši kraški vasi, ki ima za seboj tako bogato zgodovino revolucionarne borbe, so v nedeljo slavnostno proslavili 40. obletnico ustanovitve KPJ. Praznovanje so povezali z enim izmed najslavnejših dogodkov iz NOB — napadom enot JPO pod poveljstvom narodnega heroja Stjenke na nemško motorizirano kolono, ki so jo naši borci popolnoma razbili in uničili.

Prebivalci Komna so se skrbno pripravili na to svoje veliko slavo. Olepšali so ulice in uredili vas ter postavili številne lepo okrašene slavoloke. Na sam dan praznika je ni bilo hiše, kjer bi ne plapolala partijska ali državna zastava.

Ze med slavnostno sejo krajevnega odbora, ki so se je udeležili tudi predstavniki Občinskega ljudskega odbora Sežana, OO ZB iz Kopra in drugi gostje, se je na ulicah začela zbirati množica vaščanov, ki so nato v slavnostni povorki z domačo godbo na čelu krenili proti združnemu domu.

Tu je zbrani množici govoril član CK ZKJ tovariš Ivan Regent. Orisal je težko pot primorskega ljudstva od prvih začetkov revolucionarnega gibanja in boja za svoje pravice do zmagovite ljudske revolucije. Govoril je o delu prvih komunistov pred štirimi desetletji in kasneje v dobi fašističnega terorja. »Ta boj,« je dejal tovariš Regent, »je bil vseskozi boj proti vsemu staremu in preživetemu, za napredek in boljše življenje.«

Pogoji za delo KP niso bili lahki. Fašizem si je že od vsega začetka prizadeval, da uniči predvsem to organizacijo, ki je bila njegov najnevarnejši nasprotnik. Zato je segal po vseh sredstvih. »Naša Primorska,« je zaključil tovariš Regent, »je posejana s trupli mučenih in ubitih komunistov, in naš dolg je, da tesno povezani s svojo Partijo izgradimo družbo, za katero so ti in ti soči drugih žrtvovali svoja življenja.«

Po slavnostnem govoru je bil daljši kulturni spored, v katerem so sodelovali pionirji, posamezni recitatorji, domača godba

na pihala in moški pevski zbor »Bojan« iz Dornberga.

Ob tej priložnosti so se vaščani oddolžili tudi spominu padlim

Hiše, vse okrašene in v zastavah, zastave in cvetje v rokah — tako je Komen v nedeljo pričel svoj praznik

borcem in žrtvam fašizma, ki so jih že pred leti postavili pred združnim domom lep spomenik. K temu spomeniku so položili več lepih vencev, posebna delegacija pa je odnesla venec tudi k spomeniku narodnemu heroju Stjenki v Tomačevico.

Iv

POSVETOVANJE TELESNOVZGOJNIH DELAVCEV KOPRSKE OBČINE

Načrt za zgraditev športnega parka v Kopru

V nedeljo dopoldne so se v Kopru zbrali številni telesnovzgojni in športni delavci koprskе občine ter zastopniki političnih, družbenih in drugih organizacij. Na dnevnem redu je bilo posvetovanje o uresničevanju načel kongresa telesne kulture v Beogradu. Uvodni referat je imel predsednik občinskega sveta za telesno vzgojo Boris Jurca, ki je poudaril, da morajo naše obveznosti v okviru zgodovinske obletnice KP Jugoslavije zajeti tudi telesnovzgojno in športno področje. Pri tem moramo zainteresirati vso našo javnost.

Najvažnejši sklep, ki so ga sprejeli na posvetovanju, je zgraditev športnega parka in nekaterih drugih objektov v mestu ter nekaj manjših objektov pri šolah in tovarnah v okolici. V Kopru že deset let niso zgradili športnega objekta, tiste redke, ki

so, pa slabo vzdrževali. O tem vprašanju so precej razpravljali in sklenili, da se je treba lotiti temeljito, ker bi s raznimi provizoriji na neprimernih mestih le po nepotrebnem razmetavali denar. Zato bo celotna športna gradbena dejavnost zapuena posebnemu operativnemu odboru, gradnja športnih objektov pa bo trajala več let. Sklenili so, da bodo povabili v Koper tudi nekatere najpomembnejše strokovnjake s področja gradnje športnih objektov, med njimi inž. Bloudka.

V prioritetni listi je na prvem mestu športni park, ki bi ga zgradili okrog koprškega nogometnega stadiona. Ta park bi imel več igrišč za rokomet, odbojko, nogomet in košarko, lahkoatletsko stezo, v perspektivi pa tudi teniška igrišča. Z deli bi začeli takoj, pri čemer bi dali prednost tistim igriščem, ki jih bodo uporabili pri ekonomskih športnih igrah konec aprila letos. Rok je torej zelo kratak in bo treba paziti, da ne bi z naglino prizadeli kvalitete.

Letos bo treba tudi urediti provizorični plavalni bazen pri Zusterli ter začeti misliti na olimpijski 50-metrski bazen, brez katerega si neki večji razmah plavanja ob slovenski obali težko zamislimo. V prioritetni listi je razen tega tudi koprška čolnarna, zgraditev novega telovadnega doma ter preureditev prostorov nekdanjega športnega društva Aurora. Za izgradnjo vseh teh objektov bo seveda potrebno mnogo denarja. Del sredstev bodo dobili iz sklada na povečani davek na promet z alkoholni-

S SEJE OKRAJNEGA ODBORA SZDL KOPER

V sredo in četrtek okrajna konferenca SZDL

Minulo sredo se je v Kopru sestala na svojo zadnjo sejo v dosedanjem sestavu Okrajni odbor Socialistične zveze. Na dvodnevnih okrajnih konferencah, ki bo v hotelu Palace v Portorožu v sredo in četrtek prihodnji teden, bo namreč izvoljen nov odbor. Pod vodstvom predsednika Alberta Jakopiča-Kajtimira so člani razpravljali o družbenem planu in proračunu koprškega okraja za leto 1959. O planu in proračunu za letošnje leto je poročal član odbora in direktor okrajnega Zavoda za plan inž. Peter Aljančič. Podrobno je v svojem izvajanju orisal predvsem naloge, ki stojijo pred nami v letošnjem letu na gospodarskem področju in ki jih bodo morali tudi člani Socialistične zveze na vso moč politično podpreti, da bo njihovo izvajanje potekalo dosledno in v skladu s planom. Zlasti je treba podpreti dviganje proizvodnosti, zmanjševanje režijskih in drugih stroškov, nagrajevanje po delu v industriji in kmetijstvu, v kmetijstvu pa še prav posebno pomoč dati uvažanju naprednih načinov obdelave, komsajaciji in kooperaciji, pogodbenim odnosom pri obdelovanju zemlje in reji živine, pri odkupu kmetijskih pridelkov itd. Kar zadeva proračun, smo letos usmerjeni na izrecno varčevanje in bo treba vnaprej dobro oceniti, kam in kako bomo obrnili vsak dinar.

Po poročilu inž. Aljančiča se je razvila bogata razprava, v kateri so člani odbora podrobno pretrpeli svoje naloge v zvezi z razvojem našega gospodarstva v letošnjem letu. Osnovna ugotovitev je bila, da bo potrebno vse sile zastaviti za to, da bomo postavljene naloge tudi res opravili. Zato so po temeljitih analizah dani vsi pogoji, v kolikor bo zagotovljena tudi vloga delavca kot subjektivnega činitelja v proizvodnji. V tem pa je tudi velika naloga Socialistične zveze in vsega njenega članstva.

Po končani razpravi o družbenem planu in proračunu so se člani odbora pogovorili še o zadnjih pripravah za okrajno konferenco SZDL v Portorožu, ki bo prihodnji teden. Odobrili so pripravljena predloga in se sporazumeli na podlagi še zadnjih predlogov iz občin o sestavi novega okrajnega odbora SZDL, oziroma o predlogu za ta sestav, ki bo predložen konferenci v razpravo, nakar bodo delegati izvolili usvojene kandidate v novi okrajni forum SZDL. Po pripravljenih poročilih in po razpoloženju na seji je bilo videti, da bo okrajna konferenca 25. in 26. februarja v Portorožu izredno plodna in pomembna za nadaljnji gospodarski in politični razvoj koprškega okraja.

rb

Živahne priprave na občinske volitve

Te dni je zasedal začasni občinski ljudski odbor Postojna in razpravljali o pripravah za volitve novega občinskega ljudskega odbora Postojna. Kakor je znano, bodo volitve za občinski zbor 29. marca, 2. aprila bodo volitve za zbor proizvajalcev industrijske skupine in 5. aprila za zbor proizvajalcev kmetijske skupine. Volivci bivše postojnske in piviške občine bodo izvolili 59 odbornikov, in to 32 za občinski zbor in 27 za zbor proizvajalcev.

Sedanja postojnska občina šteje 18.827 prebivalcev, od tega 12.528 volivnih upravičencev. To se pravi, da bo v občinskem ljudskem odboru en odbornik zastopal 590 prebivalcev ali 391 volivcev. Ker znaša občinski družbeni bruto produkt 6.686.000.000 dinarjev (na industrijo, trgovino in obrt odpade 5,2 milijarde din in na kmetijstvo 1,4 milijarde di-

narjev), bo v bodočem občinskem zboru proizvajalcev 21 odbornikov zastopalo industrijo, trgovino in obrt in 6 kmetijstvo.

Zbor proizvajalcev občine Postojna je sprejel tudi priporočilo gospodarskim organizacijam, naj iz lani ustvarjenega dohodka izplačajo za plače nad plačami po tarifnem pravilniku največ eno plačo, le v izrednih primerih, če je dohodek plod izrednega prizadevanja delovnega kolektiva, eno plačo in pol. Sprejeto je bilo tudi priporočilo, naj bi gospodarske organizacije prispevale za graditev objektov družbenega standarda najmanj 15 odstotkov čistega dohodka po odbitku plač po tarifnem pravilniku in pripadajočih prispevkov za plače. Ostala sredstva svojih skladov pa naj bi namenile soudeležbi pri gradnji objektov, predvidenih po družbenem in perspektivnem planu okraja in občine.

sb

Na trgu sredi Komna so se zbrali domačini in številni gostje minulo nedeljo, da slovesno proslavijo 40. obletnico ustanovitve KPJ

Sprehod PO SVETU

NESREČA MENDERESA

Letalo turške vlade, s katerim se je vozil predsednik turške vlade Adnan Menderes s svojimi sodelavci na trojno konferenco o ciprskem vrašnju, se je južno od Londona ob pristajanju zaradi goste megle zaletelo v gozd in se razbilo. Izpod ruševin so potegnili 12 mrtvih in 9 ranjenih diplomatov. Turški ministrski predsednik Menderes je ob nesreči dobil živčni pretres. Preživele so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer sta predsednika Menderesa že obiskala predsednik britanske vlade Mac Millan in predsednik grške vlade Karamanlis. Kraljica Elizabeta je ob tej nesreči izrazila sožalje turški vladi in njenemu predsedniku.

Poročajo, da je zaradi te nesreče trojna konferenca zunanjih ministrov Velike Britanije, Turčije in Grčije preložena za nekaj dni, ker je želeli, da bi ji prisostvoval tudi Menderes. V kolikor ne bodo nastale komplikacije pri njegovem zdravljenju, ga zapustil bolnišnico že danes.

V ITALIJI NA DESNO

Dosedanji minister za narodno obrambo Antonio Segni je po dvajsetdnevni vladni krizi sestavil novo italijansko vlado. Predsedniku republike Gronchiu je predstavljal ministre, ki pripadajo krščansko demokratski stranki, in med katerimi najvažnejše resorje zavzemajo predstavniki desnih struj. Ta vlada bo imela polno podporo vseh strank desnice, liberalcev, dveh monarhističnih strank in fašistov, medtem ko bodo stopili v opozicijo komunisti, socialisti, socialni demokrati in republikanci. Zato lahko vlada dobi pri glasovanju o zapnici približno 340 glasov proti 250. Takšne večine v parlamentu pa verjetno še ni dosegla nobena povojna italijanska vlada.

SPET ALBANI

Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve FLRJ je v torek izročil odpravniku poslov poslaništva LR Albanije v Beogradu Raku Nacu protestno noto, ki obsoja sovražno politiko Albanije do Jugoslavije in opozarja albansko vlado na škodljive posledice takšne politike. Nota vsebuje številne dokaze o protijugoslovanski sovražni in iredentistični politiki, ki jo uveljavlja

LR Albanija s pošiljanjem prevratniških elementov v našo državo in s poskusi, da bi v Jugoslaviji organizirali vohunsko mrežo albanske obveščevalne službe.

KDO BO NASLEDNIK DULLESA?

Kakor je znano, je ameriški zunanji minister Dulles takoj po povratku z obiska v Evropi poročal predsedniku ZDA Eisenhowerju o svojem potovanju, nato pa je bil operiran v ameriški vojaški bolnišnici »Walter Reed«. Po operaciji so v washingtonskih vladnih in kongresnih krogih, ko so zvedeli, da ima Dulles raka, prišli do zaključka, da Dulles v prihodnje ne bo mogel posvetiti vso potrebno energijo za vodenje ameriške zunanje politike. Za sedaj je prevzel posle obolelega zunanjega ministra Christiana Hertera, ki pa tudi ni dobrega zdravja. V Ameriki menijo, da ima največjo možnost postati bodoči ameriški zunanji minister sedanji podsekretar v zunanjem ministrstvu za gospodarske zadeve Douglas Dillon. Podpredsednik ZDA Nixon pa je izjavil, da bodo politiko predsednika Eisenhowerja in ministra Dullesa nadaljevali tudi v primeru, če bi se Dulles moral umakniti zaradi bolezni s političnega prizorišča.

FIDEL CASTRO NAPOVEDUJE REFORME

Te dni je prevzel posle predsednika kubanske vlade voditelj upora proti diktatorju Batisti, Fidel Castro. S prevzemom predsedniških poslov bo Fidel Castro verjetno izvedel več notranjepolitičnih ukrepov. Tako med drugim hitrejšo izvedbo agrarne reforme, uresničitev večjih možnosti za zaposlitev itd. Verjetno bo Fidel Castro tudi reorganiziral vlado in vojsko ter uvedel preiskavo v zvezi z denarjem in imovino, za katero menijo, da je bila nezakonito pridobljena za časa vladanja diktatorja Batiste, katerega sedanja kubanska vlada obdoljuje najhujših vojnih zločinov.

BREZ TUJE POMOČI

Predsednik ganske vlade, dežele, ki se je pred nekaj meseci otrsela britanske nadoblasti, je izjavil, da je za gospodarski razvoj države letos določenih 240 milijonov funtov in da Gana ne bo iskala v tujini sredstev za realizacijo svojega programa. Ta država je trdno odločena, da ne bo dopustila podtalno delovanje sil, ki bi hotele zrušiti sedanjo notranjo ureditev.

V nekaj vrstah

DZAKARTA — Indonezija bo še ta mesec nacionalizirala vse velike nizozemske plantaže.

PARIZ — V Franciji je sedaj 130.000 ljudi brezposelnih. Vzrok za naglo naraščanje števila brezposelnih je v nazadovanju proizvodnje. Povprečni delovni čas v industriji so skrčili od 48 na 44 ur na teden in ustrezno temu zmanjšali tudi mezde.

BRUSELJ — V rudniškem bazenu Borinage je prišlo do spopada med policijo in rudarji, ki stavkajo. V mestu Boussu pa je morala policija poklicati na pomoč gasilce, da so razgnali demonstrante.

RIO DE JANEIRO — Okrog 5 tisoč delavcev in nameščencev družbe za obalno plovo je začelo stavkati, ker jim niso izplačali vseh mezd za januar.

WASHINGTON — V zadnjih osmih letih je število črnega prebivalstva v ZDA naraščalo še enkrat hitreje kot število belcev. Lani je bilo v ZDA 22% več črncev kot leta 1950 in jih je sedaj okrog 20 milijonov.

RANGUN — Burmanska vojska je začela operacije proti uporniškim skupinam, ki so se pojavile na raznih področjih države. Do večjih spopadov je prišlo v Sanu, v centralni Burmi pa je potniški vlak zavezil na mino in uporniki so ga začeli obstreljevati.

MERLEBACH — V premogovniški Saint Charles je nastala v globini 390 metrov močna eksplozija in ubitih je bilo 5 rudarjev.

BRUSELJ — Belgijska vlada proučuje, kako bi ublažila krizo, ki je nastala s povečanjem rezerv premoga. Belgijske rezerve premoga znašajo namreč 7 milijonov ton, kar je trikrat nad normalo.

PARIZ — Bivšega francoskega predsednika vlade Mendes Francea in še tri radikalne voditelje so izključili iz radikalne stranke zaradi njihovega sodelovanja v uniji demokratičnih sil.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradarčič. Tiska tiskarna CZP Primorski tisk Koper

Predsednik Tito med afriškimi prijatelji

(Nadaljevanje s 1. str.)

Predsednik vrhovnega vojaškega sveta Sudana general Ibrahim Abud je v soboto na čajanki med drugim dejal v zdravici predsedniku Titu, da je razvijanje sodelovanja med Sudanom in Jugoslavijo v interesu narodov obeh držav in lahko koristno službi vsem naporom miroljubnih dežel za ohranitev miru. Krepitev teh naporov v sedanjih pogojih, je med drugim rekel general

Abud, je zelo potrebna, ker obstoječa blokovska razdeljenost in hladna vojna lahko privedeta od časa do časa do stanja, ki ogroža svetovni mir. Zato je naloga vsega človeštva, da utrdi mir in mednarodno sodelovanje. Ta naloga je osnovana na načelih neodvisnosti in enakopravnosti, na nevmišavanju v notranje zadeve in to v skladu s politiko koeksistence.

V soboto dopoldne so predsed-

nik republike Tito, njegova soproga in člani delegacije prisostvovali vojaški paradi sudanske armade, v kateri so sodelovali vsi rodovi sudanske armade. Nato je predsednik Tito s svojim spremstvom obiskal etnološki oddelek sudanskega muzeja, v katerem so shranjeni razni zgodovinski predmeti iz posameznih krajev Sudana. Obiskal je tudi mestno bolnišnico v Kartumu, v popoldanskih urah pa je prisostvoval razgovoru med jugoslovansko in sudansko uradno delegacijo, ki sta razpravljali o nadaljnjem sodelovanju obeh držav in o nekaterih mednarodnih problemih.

Predsednik Tito je v nedeljo s svojo soprogo Jovanko in člani uradne jugoslovanske delegacije obiskal Uad Medani, ki je sedež področja pokrajine Gejziri. Ogle dal si je nasade, namakalne naprave in agrotehniške ustanove v tem glavnem področju bombažnih nasadov v Sudanu. Spotoma so mu priredili prebivalci mest in vasi, skozi katere je potoval, prisrčne manifestacije, in mu prikazali razne narodne ter vojaške plesne.

Predsednik Tito bo na vabilo predsednika ZAR Gamal Abdel Naserja prispel 20. februarja na prijateljski obisk v Združeno arabsko republiko, nato pa bo obiskal na povabilo grške vlade 2. marca Grčijo.

ZIVAHNE PRIPRAVE ZA PROSLAVE 40 LET KPJ

Bogata preteklost je trden temelj

Občinski, krajevni odbori za proslavo 40-letnice KPJ, prav tako pa tudi posebni odbori po naših delovnih kolektivih in odbori množičnih organizacij, vsi in vse povsod se živahno pripravljajo na številne proslave in akcije, posvečene tej slavni obletnici. Ko je okrajni odbor za proslavo 40-letnice KPJ te dni na svoji seji razpravljajal o poročilih, ki so jih podali predsedniki občinskih odborov za proslavo, je ugotovil, da prednjačita po svoji aktivnosti odbora v občinah Koper in Sežana, čeprav tudi drugod dosti ne zaostajajo.

Tako se v Kopru že sedaj temeljito pripravljajo na proslavo, ki bo okrajnega pomena v Marzicah, v Sežani pa na pomembno obletnico konference AFŽ v Štjaku. Prav tako je sklenjeno, da bodo zgodovinski dan ustanovitve KPJ 20. aprila po vseh občinah našega okraja proslavili z osrednjimi akademijami, na katerih bodo v začetku slavnostnega programa govorili o znameniti poti naše Partije najvidnejši politični predstavniki.

Za prireditve v mesecu marcu se ponekod še niso odločili za točne datume. Vsekakor sta doslej predvideni dve večji proslavi v spomin na komuniste, ki so pred leti na ta dan v tamkajšnjih krajih bojevali hude boje proti fašistom: 1. marca bo proslava v Grižah, 15. marca pa v Kazljah (obe v sežanski občini).

Na seji so se posebej pomenili o razgibanem delu občinskih zgo-

SEMINAR ZA MLADE KOMUNISTE

V nedeljo je bil v Ilirski Bistrici prvi seminar za komuniste-mladince, ki so bili pred kratkim sprejeti v ZK. Seminarja se je udeležilo 34 mladih komunistov in seznanili so se z osnovnimi smernicami programa in statuta ZK Jugoslavije.

Slovenski komunisti pred posebnim sodiščem v Rimu

Italijanski fašisti so upali, da bodo s posebnimi zakoni za zaščito države, ki so stopili v veljavo leta 1926, zlo-mili hrbeni tudi revolucionarnemu gibanju na Primorskem. Zgodilo pa se je ravno nasprotno. Čim bolj so se zaganjali v našega človeka, tem bolj se jim je upiral!

KP je imela precej pristašev tudi v vaseh v okolici Kopra. Fašistična policija jim dolgo ni mogla do živga. Najbolj jo je razburjalo to, da je bila vsa komunistična dejavnost prepletena s slovenskim narodno-revolucionarnim gibanjem. Vse, kar je bilo protifašističnega, so zaradi tega metali v isti koš. Za protifašistično gibanje na Primorskem so začeli uporabljati izraz »slavo-comunismo«.

Likvidacija agenta-provokatorja Kogea v Gorici 22. VIII. 1928, ki se je vrnil v komunistično organizacijo in pa dejstva, da je v tem času prav uspešno delovala ilegalna komunistična tehnika (tiskarna) na Pristavi pri Gorici in v Solkanu (tu je bilo natisnanih 13 števil DEJA, 1 številka Rdečega prapora, glasila Mladih komunistov 1 številka Rdečega vojaka in 1 številka lista Unità za potrebe italijanskih komunistov v Julijski krajini, ki so ostali brez zveze s svojim vodilnim centrom v Milanu) in da se je DELO, ki je prihajalo iz te prve ilegalne tehnike v Julijski krajini, širilo in čitalo po vsej Primorski in slovenskem delu Istre, je fašiste močno vznemirjalo.

Začele so se aretacije protifašistov, ki med sabo sploh niso bili povezani. Kar s silo so jih stlačili v skupino. Jjim naprtili vsemogoče in tirali pred posebno sodišče v Rimu. To se je zgodilo n. pr. s skupino aretiranih Slovencev v Gorici in Podgori konec

avgusta 1. 1928 (Markič, Hvalič, Hrešak Dušan itd.), ki so bili obsojeni na težke kazni do 30 let kljub temu, da ni imela policija nobenih dokazov za njihovo protidržavno delovanje. Nekaj podobnega se je zgodilo septembra-oktobra 1929 v koprski okolici, ko je bilo aretiranih nad 60 naših ljudi. Od vseh teh so v koprskih zaporih končno zadržali skupino, ki je štela 13 tovarštev. Vse aretirane so v zaporih strahovito mučili. Vergan Jože iz Popeter pripoveduje, da so jih v Koprju držali zaprte v neklih podzemskih celicah, v katere ni nikdar pošljala svetloba. Iz zidovja se je cedila voda in po tleh je bilo blato. Zaradi tega jih je skoraj polovica težko zbolela na pljučih (2 sta zatem za TBC umrla v zaporih). V tej skupini so bile zastopane skoraj vse koprskase vasi.

22., 23. in 24. februarja 1930 je bil prot tej skupini velik proces pred Posebnim sodiščem v Rimu. Predsednik posebnega sodišča, prosluli krvnik Cristini je zopet dvignil svoje krvave roke in padle so težke obsodbe. Ene so dolžili predvsem komunistične propagande, druge pa nekoga slovenskega iredentizma. Maršič Rudolf je bil obsojen na 20 let težke ječe, Dobrinja Ivan na 19 let, Kodar in Ivan na 10 let, Vatovec Ernest na 4 leta. Lovrečič Jože, Kernar Albert, Muženič Marij in Kocjančič Venceslav pa na 3 leta strogega zapora. Kocjančič Venceslav, najmlajšega izmed obsojencev, je doma čakalo dekle, toda mladi Venceslav ni več videl svoje rojstne hiše. Umrl je v Regina Coci tik pred iztekom kazni, ko bi se moral čez nekaj dni vrniti domov (24. decembra 1931). Nikdar se ni več vrnil tudi Maršič Ivan, ki je doma pustil družino.

Po tem dogodku je puljski prefekt poročal v Rim naslednje: »Koprsko področje tja do Marezig, ki je bilo znano po prebuditvi slovenske dejavnosti, prepletene s komunizmom, je zdaj mirno in prav blagodejno posledice je imela nedavna obsodba pred Posebnim sodiščem v Rimu, ki je eksemplarično kaznovala agitatorje« (Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci, IV. zvezek 1957, str. 297). Zatem pa puljski prefekt še v istem poročilu toži, da so se meseca marca po vsej Istri pojavili številni komunistični letaki (»numerosi manifesti comunisti«).

V letih 1931-32 je v Gabrovici uspešno delovala komunistična tehnika, kjer so razmnoževali tudi časopis »Kmečki glas«. Poleti leta 1932 so slovenski komunisti organizirali uspešni kmečki pohod — v samo fašistično gnezdo, Koper. Sledile so zatem na Koprskem množične aretacije in že zopet so bili drug za drugim veliki procesi v Rimu. Niti te zelo številne aretacije (obsodba Kolarčiča iz Miljskih hribov na 12 let težke ječe) niso upognile slovenskih komunistov. Dve leti zatem, namreč 30. I. 1935, je bil v Rimu nov velik proces proti komunistom z okolice Kopra. Na tem procesu je bil Vatovec Ernest obsojen na 12 let strogega zapora, Vidal Lovrenc na 10 let, Vatovec Nazarij na 8 let, Nemeš Ferdinand na 7 let, Pobega Angel na 5 let, Pobega Benjamin, Zidar Anton, Čihak Anton in Bolčič Josip pa so dobili vsak po 3 leta strogega zapora. Nekateri izmed obsojenih se niso nikdar več vrnili na svoje domove!

Tako je na Primorskem in v Istri vedno bolj zorel položaj, ko je moralo priti do dokončnega obračuna z okupatorji. Srečko Vilhar

Novice TRŽAŠKEGA

Starši otrok, ki obiskujejo slovenske osnovne in srednje šole, učitelji in profesorji ter vsa napredna javnost na Tržaškem so te dni zelo ogorčeni zaradi šolskih spričeval. Ne gre za dobre ali slabe ocene, pač pa za spričevala kot taka. Višje šolske oblasti so namreč dale natisniti takšna spričevala za učence osnovnih in srednjih šol, da žalijo šolnike, učence, starše in vse Slovence na Tržaškem. V besedilu so grobe slovniške napake, slovenski jezik je na podrejenem mestu za italijanskim in predmeti na ustrezajo vpisnicam.

Predstavniki sindikata slovenske šole so protestirali pri šolskem skrbništvu in pri vladnem generalnem komisarju. Najprej so jim obljubili, da bodo napako popravili ter da bodo natisnili nova spričevala, potem pa je vladni generalni komisar preklical obljubo in izjavil, da novih spričeval ne bodo tiskali in naj učitelji popravijo napake s črnilom.

Zaradi vsega tega so te dni protestirale tudi razne stranke in ustanove, med njimi Neodvisna socialistična zveza, KPI, Socialistična stranka, Skupina neodvisnih Slovencev, Slovenska demokratska zveza, Slovenska katoliška skupnost, Slovenska kršćan-

ska-socialna zveza in Slovenska kulturno-gospodarska zveza.

Skupina komunističnih poslancev pa je te dni predložila italijanskemu parlamentu v razpravo in odobritev osnutek zakona za uzakonitev slovenskega šolstva na Tržaškem in Gorškem ter za ureditev položaja slovenskih šolnikov.

Vzporedno s temi dogodki so predstavniki sindikata slovenske šole posredovali pri vladnem generalnem komisarju željo, naj bi v Zgoniku ustanovili kmetijsko šolo. O nujnosti obstoja takšne šole je sklepal tudi občinski svet v Zgoniku na svoji redni seji, ker je to že dolgoletna želja strokovnih organizacij kmetov in prebivalcev slovenskega rodu na Tržaškem, posebno še sedaj, ko kmetovalci tržaškega ozemlja nimajo šole, v kateri bi se usposobili mladi kmetijski kadri.

Prežihov Voranc

1893 — 1950

16. februarja je minilo osem let od smrti enega največjih slovenskih in jugoslovanskih pisateljev, književnika-komuniste, enega izmed ustanoviteljev prve celice KPS Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca.

Prežihov Voranc je bil sin siromašnega koroškega kmeta, in se je že v mladih letih priključil delavskemu gibanju. Po šolanju v Ljubljani in na Dunaju, je prvo svetovno vojno preživel na fronti v Italiji in v ujetništvu. Ze leta 1920 je začel pisati v napredne časopise in pet let kasneje je objavil prvo knjigo novel.

Po šestojanuarski diktaturi je Voranc odpotoval v Francijo, živl je nekaj časa v Avstriji, v Českoslovaški in v Romuniji ter leta 1934 napisal v zaporu na Dunaju prvi slovenski roman iz prve svetovne vojne »Doberdob«. Temu so sledili romani »Požganica« in »Jamica«, v kateri je upodobil v začetku druge svetovne vojne rodno vas Kotlje in domačo zemljo, in številne novele ter črtice. Leta 1943 so ga aretirali in odpeljali najprej v italijanska, potem pa nemška koncentracijska taborišča.

Po vojni je Prežihov Voranc napisal več del posvečenih Koroški: »Od Kotelja do Belih vod«, »Borba na tujih tleh« in »Naši mejniki«, za mladino pa tik pred svojo smrtjo črtice »Solzice«.

KARACI — V Pakistanu je stopil v veljavo zakon o agrarni reformi. Zakon predvideva z nekaterimi izjemami omejitve posestev do 500 akrov na področjih, kjer zemljišča namakajo, in do 1000 akrov tam, kjer ni namakalnega sistema.

Ne znajo ali nočejo zaslužiti

Portorož in Piran imata možnost številnih izletov; peš ali z vozilom. Na Beli križ, Sentjane, Valetu in v Strunjan na severu, ali pa v Lucijo, Jernej, Sečo, Gorgo, Sečovlje in Križišče proti vzhodu je nešteto prijetnih izprehodov. Povsod so tudi lepi razgledi in sploh privlačna okolica. Nekaj pa na vseh teh izletniških točkah manjka — dobro poslujočih gostišč.

Toda gostišča na vseh teh končnih postajah izletnikov obstajajo. Obstajajo in sprejemajo goste, a vendarle samo životarijo. Postrežba v njih je primitivna, izbire nobene, pijača nekvadratna. Gost, ki je enkrat poskusil to postrežbo, se ne vrne več ali pa kvečjemu še v sili.

»Gostje gredo kar mimo,« je bil glavni izgovor lastnikov teh privatnih gostišč, ko so jih pretekli teden sklicali na Oddelek za gospodarstvo ObLO Piran na posvet o tem, kako bi bilo mogoče izboljšati poslovanje gostišč na izletniških točkah. Diskusija pa je takoj in prav jasno pokazala, zakaj gredo gostje kar mimo, kot je nasprotno pokazala, kako hitro se med prebivalstvom — pa naj bodo to domačini ali turisti — razve, če imajo v kakšni gostilni okusno specializeto ali novo, dobro vino. Izkazalo se je, da privatni gostinci niso pokazali prav nič iznajdljivosti in podjetnosti, da bi pritegnili v svoj lokal čimveč izletnikov. »Naravnost milijone puščate iz rok!« jim je bilo dokazano. »Še ustavimo se ne,« je tarnal n. pr. eden izmed dveh gostilničarjev s Križišča pri Sečovljah. »Pa imate obešeno kje kakšno tablo, kaj

točite in kaj nudite?« — »Nimamo.« — »Pa bi vendar kako opozorili izletnike, kadar pečete kokiši, ali če imate klobase ali podobno.« — »Saj nikoli nimamo!« Posvet se je razvil v naštevaje tega, kaj bi v posameznem gostišču lahko vpeljali, da bi se gostje počutili bolje. Gostišče na Belem križu n. pr. ki ima dominanten položaj, saj stoji na križišču številnih izletniških poti iz Pirana, Portoroža, Fijasa in Strunjana, bi lahko imelo ob sobotah in nedeljah popoldne in zvečer ples z domačo godbo. Tudi drugod bi harmonika ali pa glasbeni avtomat poživil sedanje mrtvilo. Reklamne table naj bi kot nekakšni kažipot opozarjali izletnike, kjer se lahko okrepčajo in

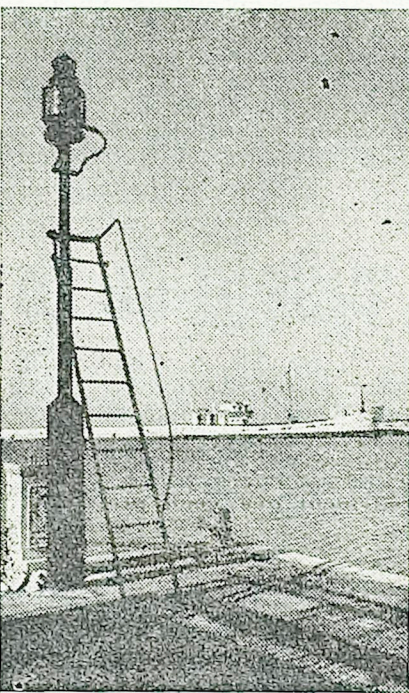
odpočijejo ob dobri jedi in pijači. Poleg salame in sira, ki sta sedaj skoraj edini jedili, ki ju lahko dobiš v teh gostiščih, naj bi bila na razpolago še druga hladna, pa tudi topla jedila. Pijača pa ne sme biti topla in tudi ne cikljena. Udeleženci sestanka so sklenili, da bodo do 1. aprila nabavili hladilnike, kar jim bo omogočilo, da bodo vedno lahko imeli na zalogi meso in podobno, kar si bo gost zaželel, in da bodo točili hladno pijačo. Do tedaj bodo tudi uredili lokale in ostalo v skladu s higiensko-sanitarnimi predpisi. ObLO bo v okviru svojih možnosti podprl vsa prizadevanja za izboljšanje poslovanja gostišč na izletniških točkah.

Jule

Potrebujemo obrtnike-strokovnjake

Z združitvijo bivših občin Postojna in Pivka v sedanjo postojnsko občino se je število obrtnikov povečalo na 181. Analiza je pokazala, da so nekatere delavnice brez mojstrov in zato je občinski ljudski odbor na priporočilo Obrtne zbornice za okraj Koper izdal dovoljenje za izvrševanje obrti tudi tistim, ki nimajo mojstrskega izpita. Ta rešitev pa je bila le začasna in zato so organizirali tečaj za pridobitev kvalifikacije. V tem tečaju se kandidati za opravljanje mojstrskega izpita podrobneje seznanjajo z značilnostmi posameznih strok in z drugimi splošnimi predpisi o delovnem razmerju, socialnem zavarovanju, osnovah knjigovodstva itd. Tečaj bo trajal tri mesece in bo štirikrat tedensko po

štiri do pet ur dnevno. Stroške tečaja pa bo krila Obrtna zbornica za okraj Koper v višini 40 odstotkov, razliko pa bodo poravnali tečajniki, ki jih je doslej 60. Št. B.

Iz nekdanje pomožne ladje JVM je Obalna plovba Koper napravila z minimalnimi stroški novo ladjo »Sežana«.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Koprsko gospodarstvo lani

Podatki, ki jih bomo navajali, so iztrgani iz celote in imajo zato pomen samo za določeno področje. Kot take jih ni moči sploševati in prenašati na celotno slovensko ali jugoslovansko področje, ker ima poleg vsega koprski okraj določene posebnosti, ki bi jih bilo potrebno posebej poudarjati.

Kolikšen je bil porast fizičnega obsega proizvodnje v koprskem okraju v lanskem letu, še ne bi mogli povedati. Vsekakor nekaj presega povprečje porasta v Sloveniji, ki znaša, kakor je znano, 9 odstotkov, dočim v vsej državi dosega ta porast 11 odstotkov. Iz porasta kreditov pa lahko posnemamo, da smo dosegli v tem pogledu predvideni uspeh, saj so se kratkoročni krediti lani dvignili skupno na skoro 7,5 milijarde ali za okrog 600 milijonov nad stanjem v začetku leta. Ker se je kreditna politika zaostrila in banke strožje ocenjujejo kreditne sposobnosti, pomeni, da je porast v zvezi s povečano proizvodnjo, prometom in storitvami, skratka s povečano gospodarsko dejavnostjo v koprskem okraju nasploh. Posebej značilno je, da se je v navedenem času dvignil sklad obratnih sredstev gospodarskih organizacij in to za nad 400 milijonov. S tem seveda še ni bil dosežen popoln uspeh v tem smislu, a vendar sedanjega uspeha ni moči omalovaževati. Gospodarske organizacije se za-

vedajo pomena krepitve tega sklada, ki predstavlja obratna sredstva, s katerimi lahko same razpolagajo in niso odvisne od bank.

Kot najmočnejše gospodarske veje na Koprskem moramo navesti industrijo in rudarstvo, ki ima nad 3,8 milijarde dinarjev lastnih sredstev in kratkoročnih kreditov, dalje trgovino in gostinstvo z nad 4,2 milijarde takih sredstev, promet s preko 1,5 milijarde, dočim znatno zaostaja kmetijstvo, ki komaj presega 200 milijonov pri nadaljnji skrbni za dvig, ker predstavlja kmetijstvo za koprski okraj pomembno gospodarsko dejavnost z velikimi možnostmi razvoja. Zato je bilo v to gospodarsko vejo lani investiranih skoro 600 milijonov družbenih sredstev, za prihodnje pa bo seveda še več.

Kako veliko delovno področje predstavlja koprski okraj, nam pove številka o nad 7 milijardah sredstev, potrošnih za investicije v osnovna sredstva in nad dve milijardi za investicije v obratna sredstva. V tem pogledu prednjači koprski okraj pred vsemi ostalimi okraji v Sloveniji, razen seveda pred Ljubljano in Mariborom, ki sta močnejša in tudi razsežnejša. Zopet je šlo največ sredstev za industrijo in rudarstvo in seveda za promet, dočim trgovina in gostinstvo nista dobila toliko investicijskih sredstev,

kakor bi jih glede na pomen morala dobiti.

Toliko o splošnem gospodarskem stanju. V ostalem pa naj omenimo, da se stalno dvigajo tudi hranilne vloge prebivalstva, saj so se od marca lani dvignile do konca leta od okrog 450 milijonov na 620. To je vsekakor uspeh ne morda toliko glede na višino kakor glede na dejstvo, da hranilne vloge iz meseca v mesec stalno rastejo. Pri potrošniških posojilih pa smo v tem razdobju zaznali le skromen porast za nekaj milijonov, da so ob koncu lanskega leta dosegla komaj 250 milijonov. Jasno je, da na tak razvoj vplivajo različni vzroki, med katerimi je zlasti omejevanje potrošniških posojil, obmejni pas, ki omogoča nabavo blaga preko meje in podobno.

Seveda ima koprski okraj tudi svoje probleme in težave, ki se kažejo v posameznih primerih gospodarskih organizacij, katerih finančno stanje še ni urejeno. Kot posledica prejšnjih časov se te težave vlečejo še naprej kljub naporom, da bi jih odpravili. Ne bi navajali posameznih podetij, na katere mislimo, vendar pa lahko omenimo, da smo lahko prepričani, da bodo ti problemi postopno rešeni, kakor so bili rešeni doslej še mnogo težji. Pri tem mislimo na Tovarno steklene galanterije in Ermo, kar je dobro znano.

-dt-

In še zadnje vesti

Za urbanistično ureditev obale

V torek je bila v Kopru prva seja novoustanovljene komisije za ureditev urbanističnih vprašanj obalnega področja koprškega okraja. Tej seji so prisostvovali tudi republiški sekretar za urbanizem inž. Lojze Rojč, predsednik okrajnega ljudskega odbora Albin Duja in predsednik okrajnega sveta za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komu-

nalne zadeve dr. Svetozar Polič.

Predsednik komisije univ. prof. Edo Mihevc je v svojem uvodnem poročilu poudaril, da je obalno področje koprškega okraja zaključena celota in naloga komisije je, da pomaga občinskim ljudskim odborom v Kopru, Izoli in Piranu vskladiti urbanistične načrte. Na tej seji so tudi razpravljali o idejni skici ureditve počitniških domov in mandrača v Fiesu ter so odobrili zazidalni načrt za počitniške domove v Ankaranu.

POSVETOVANJE BANČNIKOV

V sredo je bilo v Kopru posvetovanje zastopnikov Komunalne banke Koper s predstavniki Narodne banke, Okrajnega ljudskega odbora Koper in okrajnih zbornic o gospodarskih problemih koprškega okraja, predvsem s področja trgovine, gostinstva in obrti ter kmetijstva.

Podrobneje bomo o tem posvetovanju še poročali.

ZAGORJE NA PIVKI

Minulo nedeljo je strelska družina Tone Tomšič na Pivki, ki ima še eno sekcijo v Pivki, drugo pa v podjetju »Javor«, ustanovila še tretjo sekcijo in to v Zagorju. V tej vasi je za strelstvo že del časa vladalo izredno zanimanje in se je ustanovnega sestanka udeležilo več kot 40 vasčanov. Doslej se je v sekcijo vpisalo že 15 pionirjev, 22 mladincev in 16 starejših ljudi. Na sestanku so sprejeli program dela in sklenili, da se bodo udeležili strelskega tekmovanja med sekcijami družine, ki bo 8. marca.

— 0 —

Prosvetno društvo »Miroslav Vilhar« je zaradi raznih ovir nekoliko pozno, vendar uspešno uprizorilo v počastitev 110-letnice Prešernove smrti Prešernov večer. Sodelovali so recitatorji in izvajalci uglasbenih Prešernovih pesmi. Večer je zelo dobro uspel, še posebno priznanje pa sta žela pionirja Ivanka Sedmak in Stane Kristan, ki sta zapela hudomušno Prešernovo »Od železne kače«.

SMRTNA NESREČA V DIVAČI

V nedeljo zvečer se je na železniški postaji v Divači smrtno ponesrečil 27-letni bančni uslužbenec iz Nove Gorice Jože Weiss. Na povratku iz Ljubljane v Novo Gorico je pri prestopanju na nepojasnen način pod vlak in obležal na mestu mrtel.

POŽAR ZARADI NEPREVIDNOSTI

V ponedeljek zjutraj je nenadoma izbruhnil požar v poslopiju bivšega Grand Hotela v Postojni, ki ga sedaj preurejajo za internat Srednje gozdarske šole. V eni izmed sob stanujejo delavci, ki so odšli v nedeljo zvečer na zabavo in so pred odhodom močno zakurili nepravilno postavljeno peč. Ogenj je butnil iz peči in zajel okna, vrata, postelje ter drugi inventar. Kljub temu, da so gasilci prišli na kraj požara takoj, ko so bili obveščeni, je ogenj že povzročil skoraj pol milijona dinarjev škode.

Ko so gasilci prihiteli na kraj požara in so hoteli priključiti gasilske cevi na podzemeljski hidrant mestnega vodovoda, so ugotovili, da je voda zaprta, ker jo Zavod za komunalno gospodarstvo v Postojni običajno ponoči zapira. Gasilci so morali najprej poiskati tistega, ki je imel ključ in šele potem so lahko stopili v akcijo. Zeleti je, da se kaj podobnega v Postojni ne bi več zgodilo, ker zapirani v mestu ponoči vodo lahko močno otežuje gašenje požarov in je v nasprotju s požarnovarnostno in preventivno službo.

Ština

Nabratko

V PRVI POLOVICI LETOŠNJEGA LETA BOSTA ZACELI OBRA-TOVATI HIDROCENTRALI VRBEN IN RAVEN, ki bosta proizvajali okrog 45 milijonov kWh električne energije letno. Zato so že speljali v Mavrovsko jezero reko Radiko, ki se ne izteka več v Jadransko morje, pač pa v Egejsko.

NOVA TOVARNA PLASTIČNIH MAS V KASTEL SUCURCU je začela proizvajati izdelke iz plastične mase za široko potrošnjo.

NOVI TURISTIČNI OBJEKTI NA JADRANU bodo zgrajeni ob jadranski magistrali in ob cestah Zagreb-Reka ter Karlovac-Pijevica-Senj. V načrtu je zgraditev 24 motelov z 2000 ležišči. Medtem ko je cena za eno ležišče v hotelu klasičnega tipa okrog 3 milijone dinarjev, bo stalo ležišče v motelu približno le pol milijona dinarjev.

40 MILIJARD DINARJEV BODO ZNALE LETOŠNJE INVESTITCIJE za gradnjo in rekonstrukcijo železniških prog, mostov in železniških vozlišč, za elektrifikacijo nekaterih prog in vleke, za uvedbo telekomand in nabavo novih lokomotiv ter vagonov.

LANI SO NAŠI RIBICI ULOVILI 20.575 TON MORSKIH RIB ali približno za 3000 ton več, kakor je znašal povprečni letni plen v zadnjih desetih letih. Pomorsko ribištvo je lani dobilo več sodobno opremljenih ladij in pričakovati je, da bo letošnji ulov znatno presegel lanskoletnega.

Vremensko poročilo

VELJAVNO OD 20. DO 27. FEBRUARJA 1959

Po suhih in meglenih dneh, v katerih je prevladoval mraz, bo prišlo do spremembe vremena. Z vdorom toplih zračnih sil se bo dvignila temperatura zraka posebno čez dan. Obstajajo tudi možnosti, da bo konec prihodnjega tedna snežilo oziroma deževalo. Vendar lahko pričakujemo, da stojimo tik pred začetkom zgodnje spomladanske sezone. Še nekaj dni bo mrzlo in okrog 25. februarja bo postalo topleje. Veter bo v glavnem južni, temperatura zraka pa se bo gibala med -10 in +8 stopinj Celzija.

KAKŠNO BO VREME V MARCHU?

V Istri se bo v zadnjih dneh februarja temperatura zraka dvignila, vendar bo v nekaterih dneh prišlo tudi do vdora nekoliko hladnejšega zraka. Proti koncu marca bo temperatura zraka dosegla tudi več kot 20 stopinj Celzija. V prvi polovici marca bo vreme zelo spremenljivo, in burja bo povzročila njegovo nestabilnost. V kontinentalnem delu bo snežilo, v območjih krajih pa deževalo.

Pričakovati je, da bo v marcu 21 dni ugodnih za delo na prostem. Če pregledamo srednje mesečne temperature meseca marca za več let nazaj vidimo, da je bil najbolj hladen marec leta 1932, ko je bilo 0,0 stopinj Celzija, a leta 1934 so marca zabeležili najtoplejši dan, ki je imel 10,8 stopinj Celzija.

V marcu je zato potrebno zaključiti setev ječmena, rži in pšenice, v kolikor še ne bo zaključena. Konec marca bo vreme dopustilo sajenje zgodnjega krompirja, vinograde, ki so dobro prezimili, pa bo treba obrezati in mlado sadno drevje presaditi.

OBČNI ZBOR

Preteklo soboto je imela postojnska sekcija Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije svoj redni letni občni zbor. Na tem običnem zboru so aktivno sodelovali tudi člani lesne industrije s področja postojnske in ilirskobistriške občine, kjer je ta gospodarska panoga pomemben činitelj. Po pregledu dosedanjega dela so delegati sprejeli sklep o strokovnem izpopolnjevanju znanja članov z organiziranjem strokovnih predavanj, ekskurzij in študijem strokovnih knjig, ki jih imajo v svojih knjižnicah Gozdno gospodarstvo Postojna ter podjetji Javor in LIP. Med drugim so sklenili vzpostaviti tesnejše stike z občinskimi ljudskimi odbori in z njimi skupno reševati vsa važnejša in pereča vprašanja, ki obravnavajo problematiko gozdarstva in lesne industrije. V. K.

KINO — FILM — KINO — FILM — KINO — FILM

Povprečno devet sto ljudi dnevno

Pred nedavnim so me vprašali kolegi iz Zagreba, kam pravzaprav gremo v Kopru ob večerih. Izbira je kaj pičila: lokal ali kino; včasih gledališče in že bolj redko koncert. In je v Kopru samo tista majhna, stara kino dvorana? Žal, samo tista.

Da v Kopru že več let govorimo — in smo že tudi pisali — o novi dvorani, je bil samo eden izmed vzrokov, da sem direktorja Globusa, tovariša Slavka Prijona zaprosila za razgovor. Drugi vzroki so, da je na številnih konferencah, roditeljskih in drugih sestankih, kakor tudi privatno, toliko razprav o kinu in filmih, ki jih gledamo. Naše uredništvo je prejelo že več pismen in vprašanj v zvezi s temi problemi. Vsi bodo našli tu delen odgovor na svoje pripombe. Nisem prepričana, da bodo odgovori zadovoljili vse naše bralce in stalne obiskovalce kina. Vendar pa so nekatere težave objektivne, druge pa bi bilo mogoče vsaj omiliti z malo razumevanja in dobre volje. Toda presodite sami...

— Že pred časom je bilo veliko govorov o novi kino dvorani, ki bi bila v Kopru zelo potrebna. Kako je s to graditvijo?

— Projekt pripravljamo že štiri leta. Zdaj je gotov in ga bomo še ta mesec predložili v odobritev. Toda ni veliko možnosti, da bomo dobili potrebna sredstva.

— Veliko?

— Okrog 180 milijonov dinarjev.

— To je pa res precej. In če ne bo denarja za nov, velik in sodoben kino, bi morda kazalo poiskati kako drugo rešitev, kajti prebivalcev — in zato tudi kinoobiskovalcev — je v

Kopru vedno več. Kakšno kapaciteto ima sedanja dvorana?

— Pri maksimalni izkoriščenosti je 409 sedežev, vendar pa je od tega le nekaj nad 300 dobrih. In zdaj pomislite, da je bil lani obisk povprečno 960 ljudi dnevno (uvedli smo tri predstave vsak dan). Nova dvorana bi lahko sprejela 700 do 800 ljudi, kar mišlim, da bi odgovarjalo bodočemu razvoju Kopra. Razen tega bi obdržali sedanji kino, ki bi vrtil reprize. Po mojem mnenju druge rešitve ni.

— Predračun je pa res precej visok. Kako mislite rešiti vprašanje finančnih sredstev, boste najeli posojilo?

— Naš načrt predvideva le najnujnejše, podraži pa ga veliko to, da bo morala biti vsa stavba na pilotih, torej temelji. Stala bi v podaljšku letnega kina. S posojilom pa ne bo nič, kajti ves dobiček bi nam zadostoval komaj za obresti. Ukvarjali smo se z dvema kombinacijama, in sicer: da zaprosimo nekaj sredstev iz sklada, ki ga bo tvorila 10 % podražitev alkoholnih pijač ali da podražimo vstopnice za 10 dinarjev.

— Koliko bi bilo to?

— Letno okrog 3 in pol milijona.

— To se pravi, da bi zbirali ta denar okrog 60 let.

— Seveda bi bilo samo to premalo, predstavljalo pa bi delen prispevek. Sedanja cena vstopnic ni realna.

— In kljub temu je višja, vsaj razmeroma, kot v Ljubljani. Razen tega pa je tako podražila za vsak kinopskopski film. — Zanima me še, kako je s tem, da ima ponekod kino društvo Svoboda?

— Po zakonu ni dovoljeno, kajti kino mora biti samostojna gospodarska organizacija. Društvom gre samo za dobiček. Ne skrbijo pa za popravila in razvoj, za investicije. Zato taki kinematografi propadajo. Zaenkrat to tolerirajo v manjših krajih. V mestih pa niso ikematografi nikoli last Svobode.

— Ko že govoriva o zakonih: zdi se mi, da je že dobri dve leti od tega, ko je zakon predpisan, da morajo imeti vsa kinopodjetja filmske svete. Pri nas ga menda nimamo?

— Ne in ne vem, kaj naj bi ta svet delal.

— Prav nič?

— Pogledajte, saj ni potrebna, niti mogoča kakva programska politika. Vse filme, ki pridejo v našo državo, pregleda zvezna komisija, potem jih razdeljuje 6 distribucijskih podjetij. Pri nas zvrstimo prav vse filme, ki pridejo, le nekaj kinopredstav z magnetiskim tonom ne moremo, ker nimamo ustreznih aparatov. Lani je bilo uvoženih 150 filmov, mi pa smo jih imeli okrog 200.

— Ali so razlika reprize?

— Reprize in domači filmi, katerih smo predvajali 15 v 143 predstavah.

— Torej ste zadostili tudi zakonu, ki predpisuje določen odstotek domačih filmov?

— Seveda, saj so jih naša podjetja proizvedla lani le 14. Ta podjetja morajo dati vse filme distribucijskim, od katerih jih odkupijo kinematografi.

— Govoriva samo o agrarnih filmih, ki jih naša podjetja ne posnamejo veliko. Veliko več pa je dokumentarnih in kratkih filmov. Za te filme daje družba precejšnjo gnotna sred-

stva, vendar se nekateri le arhivirajo. Baje se jih kinematografi branijo, ker preveč zavlečejo trajanje predstav.

— Iz prakse vem, da mi sploh ne odločamo o predfilmu, žurnalu in podobnem. Pogodbo sklepamo le za film in nikoli ne vemo, kaj bomo dobili za predfilm. O tem odloča distribucijsko podjetje.

— Torej bi bilo treba iskati vzrok tam. Toda ali ne bi kazalo, sestaviti programa — od časa do časa seveda — iz več krajših filmov, dokumentarnih, zgodovinskih, poljudnoznanstvenih, poučnih z aktualno in zanimivo temo?

— Bojim se, da bi bil kino skoraj prazen.

— Ko smo že pri obisku: ali ste morda razmišljali — dokler je namreč samo ena majhna dvorana — da bi vrtili štiri predstave na dan: ob 3, 5, 7 in 9 uri?

— Mislim, da prva in zadnja predstava ne bi bili kaj prida obiskani. Ze zdaj ni prva predstava skoraj nikdar razprodana.

— Toda povprečen obisk gotovo ne bi padel in laže bi bilo priti do vstopnic. S tem v zvezi bi omenila še predprodajo. Ali ni mogoče uvesti dopolnske predprodaje?

— Lani smo poskusili 14 dni, pa se ni obneslo, ker smo prodali le 30 do 40 vstopnic, podraži pa nam to stroške.

— Morda ste izbrali nerodno uro — od 10. do 12. Takrat namreč res skoraj nihče ni prost. Toda kako bi bilo, če bi izbrali uro od 12. do 13. ali še bolje, da bi začeli prodajo že ob 14. uri, ko gredo ljudje iz službe. Mislim, da ne bi ustregli številnim obiskovalcem, posebno če stanujejo v Semečeli ali Škofljanu. Mnenja sem namreč, da ne smete misliti samo na podražitev vstopnic, ampak tudi iti obiskovalcem čim bolj na roko.

— Razmišljali bomo, če bi kazalo.

— Se zadnje, kar mi leži na srcu: matineje. Namenjene so predvsem mladini, drži pa, da je mladinskih filmov zelo malo. Vendar pa je pri nas zadnje čase nekoliko boljše, kajti podjetje Zagreb-film je posnelo precej dobrih risank. Morda bi tudi tu prišle več v postev sestavljenke iz kratkih filmov z različno tematiko, da je pestro. In potem še cene matinej — skoraj povsod so enotne in znižane.

— Nekaj takih sestavljenk smo že predvajali, vendar je polno le, če so risanke. Tudi naše risane filme smo imeli enkrat na sporedu. Upam, da jih bo letos več. Enotne cene (din 30) pa imamo le za otroke, za odrasle so normalne, to pa že zato, ker je včasih še za otroke premalo sedežev.

— Zdaj pa res zadnje vprašanje: v našem časopisu objavljamo kinoprogram, pa pogosto ne drži in naši bralci se pritožujejo.

— Pa to ni ne vaša in tudi ne naša krivda. Program imamo sestavljen skoraj za vse leto vnaprej, tiskamo ga za tri mesece, pogosto pa pride zadnji hip telegram, da ta in ta film ne bo prišel zaradi nepredvidenih ovir. Takrat pač spreminjamo in zamenjujemo program, kot imamo filme na razpolago.

Kot vidite, ta razgovor niti ni bil tako kratek, vendar pa ni rešil vseh vprašanj našega edinega kinematografa in filmov, ki jih gledamo mi in naši otroci. Na roditeljskih sestankih je bilo že tudi govora o prepovedi raznih filmov, toda to odreja zvezna cenzurna komisija in ne uprava kina. Seveda pa so tudi stvari, ki bi jih lahko rešili ali zboljšali s skupnim sodelovanjem in dobro voljo in pri tem človek vendarle pomisli, da filmski sveti niso potrebni le zakonodajalcu, da družbeno upravljanje ni prazna formula. Sicer presodite sami... Z. L.

POPRAVEK

Kot so naši bralci gotovo sami opazili, se nam je v uvodnem sestavku o koprski študijski knjižnici v prejšnji številki vrnila ne-ljuba pomota. V tretjem odstavku pod naslovom »Obisk v knjižnici« lepo raste, je izpadla ena tipkana vrstica, tako da je stavek izgubil ves smisel. Pravilno se glasi tretji odstavek torej takole:

»Gleda obiska knjižnice le nekaj podatkov iz zadnjih dveh let: leta 1957 je obiskalo knjižnico 3.597 bralcev, ki so si sposodili 11.413 zvezkov, leta 1958 pa 4.793 bralcev, ki so si sposodili 10.332 raznih publikacij. Te številke nam povedo zanimivo dejstvo, da so se bralci že bolj priležili na študij v čitalnici.«

Prav tako nam je v tiskarski skrat zagodel pri letnici Vodnikov »Pisemenosti« (drugi odstavek pod naslovom »Naloge študijske knjižnice«) in je zapisal leto 1881, namesto leto 1811, kar je pravilno.

Lepo prosimo bralce, da ta popravek upoštevajo.

NAŠ FILM O NAŠIH LJUDEH V NEMSKEM OKOLJU

Podjetje Bosna-film bo snemal film o naših ljudeh v Nemčiji med drugo svetovno vojno. Glavno moško vlogo bo igral Stevo Zigon (Vrnil se bom, Kala), režiral pa Igor Pretnar. Žensko vlogo bodo baje ponudili neki italijanski igralci.

Nabrattho

40-LETNICA DRAME SNG V LJUBLJANI

Pred kratkim je ljubljanska Drama praznovala 40. obletnico svoje prve predstave (6. februarja 1919), in sicer Levstik-Jurčičeve tragedije Tugomer. Igro je uprizoril prvi rod domačih poklicnih igralcev v svojem novem domu. Umetniški vodja je bil Hinko Nučič. V teh 40 letih obstoja se je naša Drama na poti umetniškega ustvarjanja povzpela med svetovno znana in priznana gledališča.

II. SLOVENSKI ESPERANTSKI KULTURNI FESTIVAL

V Domu sindikatov v Ljubljani je bil II. slovenski esperantski kulturni festival, pri katerem so sodelovali pesniki, recitatorji, pisatelji, igralci, pevci, jazz orkestri iz vse Slovenije. Prireditelj je bila po načinu radijskega »Pokaži, kaj znaš«. Udeležence retoričnega tekmovanja je ocenjevala posebna komisija in najboljši so dobili nagrade.

»VRATA OSTANEJO ODPRTA«

Pretekli teden je bila v Ljubljani premiera novega domačega filma »Vrata ostanejo odprta« v režiji Františka Čapa in v proizvodnji podjetja Bosna-film po nagrajenem scenariju V. Paskaljeviča. Film naj bi obravnaval svojevrstno, hkrati pa zanimivo in aktualno tematiko o življenju naših vojnihi sirot. Pravijo, da je film tehnično dobro izdelan, ne zajema pa problema, zaradi katerega so ga snemali in ne pomeni v naši kinematografiji napredka.

BOGATO GLASBENO ŽIVLJENJE

Ta mesec je izredno bogat v ljubljanskem glasbenem življenju. Med pomembnejše koncerte štejejo nastop znanega pianista Antona Trosta z orkestrom Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Draga-Marijana Šijanica, dalje Chopinov večer poljske pianistke Haline Czerny-Stefanske iz Krakova, klavirski večer zagrebskega pianista Ranka Filjaka in končno koncert orkestra Slovenske filharmonije s sodelovanjem mlade pianistke Dike Rancigaj, ki trenutno še študira pri znanem pianistu Taylorju v Londonu.

UMRL JE FRANCE PAVLOVEC

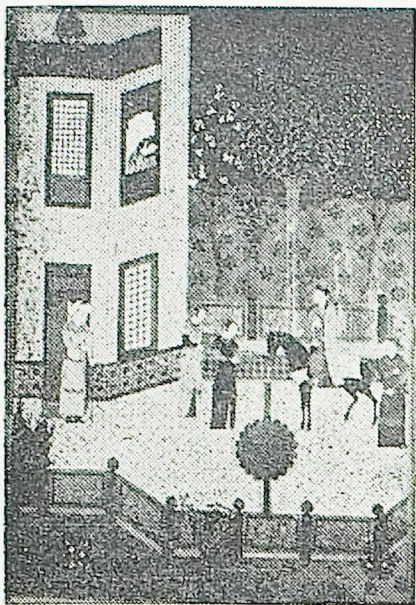
Pretekli teden (12. t. m.) je umrl v Ljubljani akademski slikar, pionir slovenske moderne umetnosti, France Pavlovec. V slikarstvu je posebno znan kot krajinar, ki je nadaljeval tradicije naših impresionistov. Najbolj znana so njegova platna, ki kažejo ljubljansko okolico, Savo, Šmarno goro z Grmado itd.

France Pavlovec se je rodil leta 1897 v Trnovem pri Ilirski Bistrici. Med prvo svetovno vojno so ga ujeli na ruski fronti in odpeljali v ujetništvo, pozneje je bil jugoslovanski prostovoljec na solunski fronti. Po vojni je študiral slikarstvo na zagrebski likovni akademiji. Po končanem študiju se je preselil v Ljubljano oziroma v Stožice, kjer je živel do svoje smrti.

NAŠA SODOBNOST, štev. 2

Drugo številko letošnjega letnika uvaža razprava Borisa Zierla »O nekaterih vprašanjih naše kulturne politike v luči programa ZKJ«. Prozo zastopata Mira Miheličeva z odlomkom iz novega romana »Hiša večera« in Smiljan Rozman z nadaljevanjem in koncem romana »Obala« (odlomke je objavljala pod naslovom »Vdova Melita«). Pesnika iz ZDA Roberta Frosta predstavljata v pesmi Matej Bor in v sestavku »Srečanje« Janez Stanovnik. Razpravo »Teze k nekaterim poglavjem glasbene estetike« je napisal L. M. Škerjanc. Svoj članek »Pariz v jesen« zaključuje v tej številki Marja Boršnik, v rubriki Razgledi pa Ivo Pirkovič nadaljuje »Matematično mišljenje v tisočletnem zrcalu kulturnega razvoja«.

O novih knjigah poročata Mitja Mekjak (Nekdo) in Danica Zupančič (Novomeški spomini), Vladimir Kralj pa o uprizoritvi Osbornovega dela »Ozri se v gnev« v ljubljanski Drami. Marjan Brezovar je napisal filmsko kritiko »Nekaj zapoznelih impresij ob Kalu«, Branko Rudolf pa nekaj o stilu Minka Šmrekarja in »Vesne«.

V petek, 20. t. m., ob 18. uri bo v Mali galeriji Okrajnega muzeja otvoritev razstave perzijskih miniatur, ki predstavljajo veliko dragocenost in redkost med likovnimi umetninami. Na sliki: miniatura iz rokopa Sahname-Baisonghor (okoli leta 1430).

IZ NAŠEGA LJUDSKOPROSVETNEGA ŽIVLJENJA

Kulturno življenje v Pivki spi

Čeprav je Pivka dokaj razvit kraj, ni v njej niti sledu o kakršnemkoli kulturnem življenju. Človek bi pričakoval, da bo v kraju, kakor je Pivka, vendar našel kako dramsko ali drugo sekcijo, ki deluje v okviru DPD Svobode, ki v Pivki dejansko obstaja.

KOPER

— Ljudska univerza DPD Svoboda Koper je priredila v ponedeljek, dne 9. februarja, predavanje o amazonskih kanibalih. Predaval je priznani raziskovalec in pisatelj Tibor Sekelj. Predavanje so spremljali diapozitivi. Nabito polna mala gledališka dvorana je pokazala, da se ljudje zelo radi udeležujejo takih predavanj. Da so poslušalci zelo pazljivo spremljali predavanje in bili z njim zadovoljni, dokazuje ploskanje, ki ga je bil deležen predavatelj ob koncu predavanja. Tibor Sekelj je predaval že skoraj v vseh državah Evrope in tudi izven nje, in sicer v esperantu.

— Po tem uspelem predavanju se je vodstvo LU odločilo, da bo uvedlo redna tedenska predavanja. Prihodnji ponedeljek bo predaval dr. Bohinjc o našem Krašu. Predavanje bo opremljeno s slikami. Naslednja predavanja pa bodo vsak torek ob 20 uri. Zvrstili se bodo naši ugledni politični in znanstveni delavci s predavanji z vseh področij družbenega življenja.

— Okrajni Svet Svobode je začel s pripravami za slavo ob praznovanju Dneva mladosti in 40. obletnice ustanovitve KPJ. Te dni je razposlal vloge igralcem, ki bodo sodelovali pri uprizoritvi Kreftove »Velike puntarije«. Leti se bodo prvič sestali na vaji 20. tega meseca. Delo bo režiral Srečko Tič. sceno pa bo po njegovi zamisli realiziral Zavod Primorske prireditve. Zdi se, da bo to ena največjih amaterskih prireditev letošnje sezone na Koprskem.

POSTOJNA

— Lutkovni oder OS Svoboda, ki ga vodi znani lutkar Mario Marsič, bo gostoval v nedeljo, 22. februarja, v postojnski občini. Imeli bodo dve predstavi za postojnske pionirje, dve pa za pionirje in cicibane sosednjih vasi.

ILIRSKA BISTRICA

— V DPD Svoboda Ilirska Bistrica sta na novo začela z delom moški in mešani zbor. Vodi ga Alojz Boštjančič, ki se je pred časom priselil iz Ljubljane. Pevci so z njim zadovoljni. Svoj prvi nastop so imeli za Prešernovo proslavo. Z izbranimi pesmimi je nastopilo 54 pevcev in pevk. Zboru sta že začela s pripravami za samostojen koncert.

Zagrebsko podjetje Jadran-film pripravlja film ZEMLJA, v kateri nastopa kot vdova Ika (na sliki na sredini) znana beograjska gledališka in filmska igralka Olivera Marković. Gledali smo jo že v filmih Sumljiva oseba, Solaj, Samo ljudje. Scenarij za film ZEMLJA je izdelal po skupnem scenariju italijanskih in domačih sodelavcev režiser Veljko Bulajić. Tema filma je iz dni povojne agrarne reforme in kolonizacije.

VICTOR HUGO

V nasprotju se sovraštva pobratijo

(Odlomek iz romana ČLOVEK, KI SE SMEJE. Knjiga, v izdaji koprské založbe Lipa — prevod Ada Škerl, oprema Marijan Vojska — bo te dni na knjižnih policah)

Ljudje nimajo radi uspehov, zlasti oni ne, ki jim pomenijo poraz. Le poredkoma požrti ljubijo požiralce. Človek, ki se smeje, je v resnici pomenil dogodek. Okoliški glumači so bili nejevoljni. Uspeh gledališča je nateg, ki vsesava občinstvo in zapuša praznino okoli sebe. Kramarija nasproti je izgubljena. Dvigom dohodkov v Green-Boxu je, kot smo povedali, takoj sledil padec dohodkov v okolici. Do takrat slavná gledališča so ostala brez dela. To je bilo podobno najnižjemu stanju vode v nasprotnem smislu, kjer dvig vode na eni strani znižuje vodno gladino na drugi strani. Vsa gledališča poznajo plime in oseke; ni plime pri tem gledališču brez oseke v onem. Sejnuško mravišče, ki je svoje talente in fanfare razkazovalo po sosednjih gledališčih, je prišlo obupavati, potem ko je spoznalo, da ga je uničil Človek, ki se smeje, a je bilo vseeno navdušeno. Vsi glumači, vsi klovni in vsi igralci so zavijali Gwynplaiu. No, vsaj eden, ki je srečen, ker ima grd živalski gobec! Matere igralci ali akrobatki na vrvi, ki so rodile lepe otroke, so jih ježno opazovale in jim govorile: »Kakšna škoda, da ti nimaš takšnega obraza!« Nekateré matere so pretepele svoje otroke, ker so mislile, da so lepi. In prav gotovo ne bi samo ena teh mater spremenila svojega sina v Gwynplaina, če bi le vedela, da to skriva. Angelska slava, ki ne prinaša nič, ni vredna toliko, kolikor ta donosna glava hudice. Neke je mati kerubinsko prsičnega otroka vzklila: »Naši otroci niso izpolnili pričakovane uspeha, uspel je edino Gwynplaine.« In zažugala je svojemu sinu, rekoč: »Če bi vedela, kdo je tvoj oče, bi mu že pokazala!«

Gwynplaine je predstavil kolož z zlatimi jajci. Kakšna čudovita pojava! To je bil splošen vzplod po vseh barakah. Navdušeni in divji komedijanti so opazovali Gwynplaina in škrtali z zobmi. Kadar besnost občuduje, to pomeni zavist. Takrat zavist kriči, poskušali so preprečiti Premagani kaosa, spletkarili, živžgali in godrnjali. Ursus je zaradi tega imel pred občinstvom navdušen govor. Tom-Jim-Jack pa je imel priložnost, da je nekajkrat usekal s pestjo in vzpostavil red. Tom-Jim-Jackove udarce s pestjo je opazoval Gwynplaine. A Ursus ga je zato še bolj cenil. Cenil ga je seveda le od daleč, kajti skupina Green-Boxa je zadoščala sama sebi in se je držala stran od vsega. A kar je zadelo Tom-Jim-Jacka, je ta vodja lopovov dajal vtis nekega vzvišenega oboroženega sluga, brez zveze z ostalimi, brez prisrčnosti, razbijač šip, kolo-vodja, ki se je zdaj prikazal, pa spet izginil, tovariš vsakogar in nikomur prijatelj.

Tom-Jim-Jackovi udarci s pestjo niso premagali gneva zavisti do Gwynplaina. Z nagajanjem niso uspeli, zato so komedijantje s Tarrinzeau-fiedla napravili tožbo in se obrnili na oblast. Popolnoma pravilno. Kadar je uspeh v napoto, naštevamo množico proti njemu in nato pokličemo na pomoč oblast.

Glumačem so se pridružili prečastiti očetje. Človek, ki se smeje je usekal udarec protestantskim pridigam. Niso se izpraznile samo barake, temveč tudi cerkve. Pet župnij Southwarka je ostalo brez vernikov. Namesto ki pridigi so šli h Gwynplainu. Premagani kaosa, Green-Box, Človek, ki se smeje, vse te ogabnosti boga Baala so premagale prične. Glas vpljočega v puščavi, vox clausus in deserto, ni zadovoljen in preklinja vlado. Pastori vseh petih župnij so se pritožili škofu v Londonu, a škof se je pritožil njenemu veličanstvu.

Obtožba komedijantov je temeljila na veri. Izjavljali so, da je vera oskrnjena. Gwynplaine so označevali za čarovnika in Ursusa za brezverca.

Prečastiti očetje pa so se sklicevali na družbeni red. Branili so kršeno zakone parlamenta, ne da bi se manili za pravovernost. To je bila kaj zvita poteza, kajti živeli so v dobi Lockeja, ki je umrl pred šestimi meseci, 28. oktobra 1704., torej v dobi, ko se je pojavil skepticizem, s katerim je Bolingbroke navdahnul Voltaira. Kasneje so morali priti Wesleyci, da so obnovili blblijo, kakor je Loyola znova vzpostavil papirzem. Tako so z dveh strani napadli Green-Box. Komedijanti v imenu petih Mojzesovih knjig, kaplani v imenu policijskih predpisov. S te strani nebo, z one strani upravna oblast, komedijanti pa za nebo. Farji so obtoževali Green-Box, češ da je v nadlego, komedijanti pa zaradi bogoskrunstva.

Mar se je v tem skrivala kakšna preteza? Kajpak. Kakšen je bil zločin? Takšen: Green-Box je imel volka, volk pa je v Angliji izgnanec. Dogo imaš lahko, volka nikakor. Anglija dopušta psa, ki laja, ne pa psa, ki zavija. To je razlika med domačim dvoriščem in gozdom. Rektorji in vikarji vseh petih župnij v Southwarku so se v svoji tožbi sklicevali na mnoge kraljevske in parlamentarne predpise, ki so postavljali volka izven zakona. Tako so na primer predlagali, da bi Gwynplaina priprli volka pa zaprli v hlev ali ga pregnali. Postavljali so vprašanje javne varnosti, nevarnosti za mimoidoče in tako dalje. Razen tega so se sklicevali na Fakulteto. Navajali so odločbo zbora Osemdesetorice londonskih zdravnikov, tega učenega telesa, ki izhaja od Henrika VIII., ki poseduje svoj pečat kot kakšna država in ki postavlja bolnike pod dostojanstvo sodišča, katero ma pravico, da zapre vsakogar, ki bi prekršil zakone in se upiral predpisom, in ki je, mimo nekaterih za mesečne koristnih ugotov-

vitov, dokazal to znanstveno znanje: ako volk prvi ugleda človeka, postane človek hripav za vse življenje. Se več: lahko te ugrizne.

Vzrok je bil torej Homo. Vsa ta spletkarjenja je krčmar pri-nesel Ursusu na nos. Krčmar je postajal bolj in bolj nemiren. Bal se je dveh kremljev, policije in sodišča. Povsem zadošča, da prenaša strah v sebi, pa se že bojiš sodišča; a za to ni treba, da si kriv. Ursus ni želel, da bi imel kakšne tesnejše stike s šerifi, s sodniki, z uradniki na sodiščih in z drugimi vršilci sodnih poslov. Ni si prizadeval, da bi bil v bližini teh službenih obrazov. Opazoval je sodnike enako radovedno, kakor opazuje zajec lovske pse.

Obžaloval je, da je prišel »Kdor ni zadovoljen z malim, ni vreden velikega.« je zamrmral zase. »Upal sem, da je ta pregovor že izgubil svoj smisel, pa sem se motil. Najbolj neumne resnice so prave resnice.«

Proti tolikim združenim silam, proti komedijantom, ki so zastopali stvar vere, kaplanom, ki so besneli v imenu medicine, je imel ubogi Green-Box, ki so ga osumili zaradi čarovništva na Gwynplainovem obrazu in zaradi besnega Homovega izgleda, na svoji strani samo en stvar, ki je v Angliji predstavljala veliko silo: lenoba občinske uprave. Angleška svoboda je nastala iz običajne krajevne popustljivosti, da vsakdo lahko počne, kar hoče. Svoboda se je obnašala v Angliji kakor morje okoli nje. To je plima in oseka. Običaji pomale preplavljajo zakone. Anglija je strašna zakonodajca. Ki je potonila, navrh nje običaji, okrutni pod tančico neomejene svobode, pod katero se vedno opazi zakonik.

Človek, ki se smeje, Premagani kaosa in Homo so lahko imeli proti sebi komedijante, predikante, škofo, spodnji in zgornji dom, njeno veličanstvo, London in vso Anglijo, pa bi vendar ostali mirni. Dokler bi bil z njimi Southwark. Green-

Box je bil najljubše zabavišče pred-mestja in zdelo se je, da je bila krajevna oblast ravnodušna. Ravnodušnost pomeni v Angliji isto kot protekcijska. Dokler se ne bi premaknil šerif grofije Surrey, ki ji je pripadal Southwark, vse dotlej je Ursus lahko svobodno dihal in Homo je lahko mirno spal na svojih voljših ušesih.

S pogojem, da ne pride do kakšnega katastrofalnega udarca, so vsa ta sovraštva pripomogla k uspehu. Zaradi njih Green-Boxu trenutno ni zadržala občinstvo. Zaradi njih je Človek, ki se smeje postal še bolj slaven. Množica ima dober nos, da zavoha ovadustvo in da se postavi na stran ovadenih. Sumničenje je priporočilo. Ljudstvo nagonsko sprejema ono, čemur preti indeks. Osumljena stvar postane prepovedano sadje, sleherni pohiti, da bi zagrizel vanj. Mimo tega je imenitno, če se neko razburja zaradi ploskanja. Še prav posebno, če se razburja oblast. Pravo zadovoljstvo je preživeti prijeten večer in s tem potrditi svoje soglasje s tlačnimi in svoj odpor proti tlačitelju. Hkrati se zabavaš in ščitiš. Dodajmo, da so teatarske barake na bowlinggreenu še dalje spletkarile in protestirale proti Človeku, ki se smeje. To je samo pripomoglo k uspehu. Sovražniki so dvignili hrup, ki je opogumljal in oživljal zmago. Prej se utrudil prijatelj, ki hvali, kakor pa sovražnik, ki psuje. Zaliti še ne pomeni škodovati. Tega sovražniki ne razumejo. Sovražniki si ne morejo kaj, da ne bi žalili in v toliko so koristni. Nikakor ne morejo molčati in tako ohranjajo pozornost občinstva. Na predstavah Premagani kaosa je bilo vse več ljudi.

Ursus ni nikomur omenil, kar mu je povedal krčmar Nicless o spletkah in o tožbi na visokem mestu, da s takšnimi skrbmi ne bi uničil vedrine gledaliških predstav; tudi Gwynplainu je vse zamočal. Če bo prišlo do nesreče, bodo tako prekmalu zvedeli zanj.

FRANÇOISE SAGAN

Starost z gramofonskimi ploščami

(Odlomek iz povesti TISTI NJEN NASMEH, ki bo izšla te dni pri založbi LIPA v Kopru v prevodu M. J. in opremi Milana Arnež)

Večkrat sem slišala, da je zelo težko živeti skupaj s kom. Misli-la sem, da je, čeprav tega med tem kratkim bivanjem z Lucom nisem občutila. Misli-la sem tako, ker se ob njem nisem mogla nikoli zares sprostiti, ker sem se bala, da se ne bi dolgočasil. Pri tem sem se morala spomniti, da sem se navadno bolj bala, da se ne bi jaz dolgočasila ob drugih, kakor drugi ob meni. Ta preobrat me je vznemirjal. Le kako naj se mi zdi težko živeti s takim človekom kot je Luc, ki ni dosti govoril, nič spraševal (predvsem ne: »Naj kaj pa misliš?«), ki mu je bilo vedno enako prav, da sem pri njem, in ni bil ne ravnodušen ne strasten? Hodila sva z istim korakom, imela sva iste navade, isti življenjski ritem. Všeč sva si bila, vse je bilo v redu. In nisem mogla obžalovati, da se ni dovolj potrudil, kakor se je treba, če hočeš koga ljubiti, ga spoznati, odgnati njegovo samoto. Bila sva prijatelja, ljubimca. Skupaj sva se kopala v tem pre-mordrem Sredozemskem morju, kosila sva omotična od sonca, ne da bi veliko govorila in se vra-

čala v hotel. Včasih bi mu bila v njegovem objemu, v tisti neskončni nežnosti, ki je sledila ljubezni, rada rekla: »Luc, ljubi me, poskusiva, daj, poskusiva!« Pa mu nisem rekla. Zadovoljna sem bila, da sem mu lahko poljubljala čelo, oči, usta, vsako izboklino na tem novem čutečem obrazu, ki so ga z očmi spoznale še ustnice. Se nikoli nisem tako ljubila kakega obraza. Rada sem imela celo njegova lica, čeprav so se mi na splošno zdela vedno del brez mesa, »ribji« del obraza. Kadar se zdaj naslonim s svojim obrazom na Lucova sveža in zaradi rastoče brade nekoliko bodeča lica, razumem Prousta, ki je na dolgo in široko govoril o Albertininih. Po njem sem spoznala svoje telo, z zanimanjem in zelo spodobno je govoril o njem, kakor o kaki dragoceni stvari. In vendar ni bilo čutnosti, kar je dajalo ton najinemu razmerju, temveč nekaj drugega, neke vrste trpko tovarištvo, s katerim sva prenašala utrujenost od iger, besed, kratka utrujenost.

Po večerji sva hodila vedno v isti, malo svojevrsten bar. zadaj za antiško cesto. Tam je igral majhen orkester; ko sva vstopila, je Luc prosil, naj zaigrajo »Lone and sweet«, o kateri sem mu pravila. Z zmagočavnim izrazom se je obrnil k meni:

»To je tista, ki jo imaš rada, ne?«

»Da, Lepo, da si mislil na to.«

»Te spominja morda na Bert-randa?«

Odgovorila sem mu: »Da, malo že, sicer jo pa že zelo dolgo igra-jo po avtomatičnih gramofonih.«

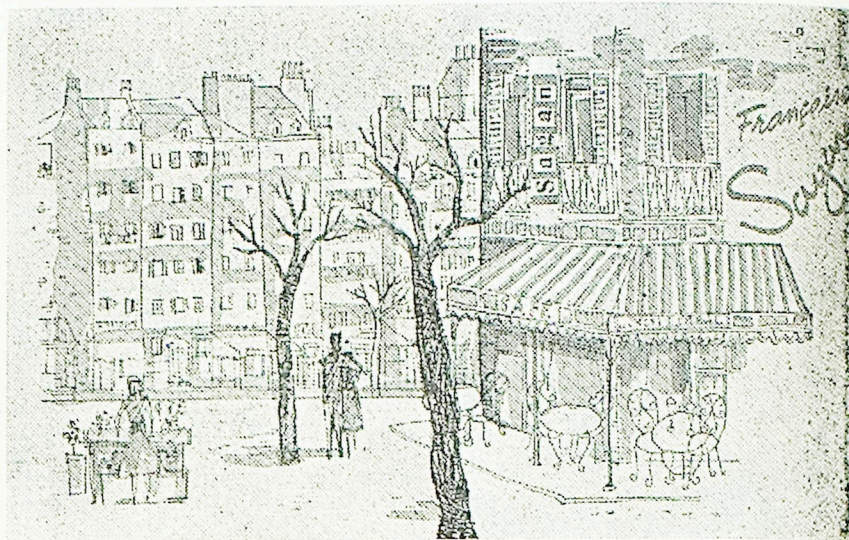
Vznejevoljilo ga je: »Zoprno! No, bova že našla ka-ko drugo.«

»Zakaj?«

»Kadar imaš ljubzensko raz-merje, moraš poiskati melodijo, kakor na primer to. ali parfum ali pa nekaj značilnega za v bo-doče.«

Najbrž sem ga zelo začudeno pogledala, ker se je začel sme-
jati.

»Ljudje tvoje starosti ne mi-

Med novitetami založbe Lipe

Odkar se je pred nekaj leti pojavila v knjižnem svetu drobna knjižica »Dober dan, žalost«, se je sprožil val navdušenja in val ogorčenja, polemike, ali je ali ni to »literatura«, 18-letna avtorica Françoise Sagan pa je zaslovela in obogatela. Od takrat sta izšli še dve njeni knjižici, drobni kot prva, slava in bogastvo sta se povečala, kajti spretni založniki so znali izkoristiti navdušenje in ogorčenje, mlada avtorica pa je s svoje strani še prispevala razne senzacije.

Predolgo bi bilo, da bi se spuščali v polemiko okrog Saganove, veseli pa nas, da smo po zaslugi koprské založbe Lipa lahko spoznali njeno prvo in drugo (Dober dan, žalost in zdaj TISTI NJEN NASMEH) delo. Obe sta izšli v lepem prevodu in lepi opremi (lepši kot v originalu!). Spoznali smo jo kot mojstra bleščečega stila in francoske elegance, kot zelo svobodno in odkritosrčno dekle, dovzetno za vsak odtenek čustev. Tema nove knjige TISTI NJEN NASMEH (opremo vidite na sliki); mlada študentka se zalubi v poročenega moža. Že tolikokrat izrabljena in večno nova tema. Nekaj o njenem slogu, načinu izražanja in čustvenih vzgibih vam bo povedal naš odlomek, še več pa seveda knjiga, ki bo prišla te dni na knjižne police.

predmet, on ne subjekt, za to ni imel ne možnosti ne moči ne volje.

Najin teden je šel h kraju. Luc ni govoril o odhodu. Močno sva porjavela; v braz sva malo shujšala zaradi noči, ki sva jih prebila v baru ob razgovorih in pi-jaci, ko sva gledala zoro, belo zoro na neobljudenem morju z nepremičnimi barkami in jato elegantnih, igrivih galebov, ki so dremali pod hotelskimi strehami. Tedaj sva se vračala v hotel in pozdravljala vedno istega zaspalega dečka; Luc me je vzel v naročje in me ljubil v na pol omotični utrujenosti. Zbudila sva se opoldne, ko je bil čas za kopanje.

Tisto jutro — ki naj bi bilo zadnje — sem misli-la, da me zares ljubi. Sprehajal se je po sobi in molčal, kar me je vznemirjalo.

»Kaj si rekla svojim? Kdaj se vrneš?«

»Rekla sem jim, da približno čez en teden.«

»Če ti je prav, bi lahko ostala še en teden?«

»Da...«

Zavedala sem se, da nisem nikoli resno misli-la na to, da bi morala od tu. Moje življenje naj bi potekalo v tem hotelu, ki mi je postal domač in udoben kakor velika ladja. Z Lucom bi vse noči prečula. Polagoma bi šla zimi, smrti naproti in bi govorila o za-časnosti.

»Misli-la sem, da te François pričakuje.«

»To bom že uredil,« je rekel.

»Ne bi rad pustil Cannesa. Ne Cannesa, ne tebe.«

»Jaz tudi ne,« sem odgovorila s prav tako mirnim in sramežljivim glasom.

Prav tak glas. Za hip sem pomislila, da me morda ljubi, pa mi tega noče povedati. Srce mi je začelo hitreje biti. Potem sem se spomnila, da so to le besede, da me ima v resnici zelo rad in da je to dovolj. Sporazumela sva se še za en teden sreče. Potem pa ga bo treba zapustiti. Zapustiti, zapustiti... Zakaj, zaradi koga, čemu? Da se bom zopet znašla v tistem dolgčasu, v tisti razbiti samoti? Vselej, kadar me je pogledal, sem videla samo njega. Kadar je govoril z menoj, sem hotela razumeti samo njega. Moje zanimanje je veljalo samo njemu, ki ga hočem videti srečnega. Njega, Luca, mojega dragega.

Mlada francoska pisateljica
Françoise Sagan

NAJVEČJA LETOŠNJA LOVSKA PRIREDITEV V SLOVENIJI JE BIL POGON NA DIVJE PRAŠIČE

Vzasedi je prežala smrt na čekane

Okrog štiri sto lovcev koprškega okraja in povabljenih gostov na nedeljskem pogonu — Lovska sreča za novince — Splošno zadovoljstvo

Dobre tri četrtine vseh lovcev koprškega okraja se je v nedeljo odzvalo velikemu pogonu na divje prašiče v Brkinih. Razen iz lovske družine Strunjan (Piran) so se te največje lovske prireditve letošnjega lovskega leta v vsej Sloveniji udeležili lovci vseh družin koprškega okraja. Polnoštevilna je bila zlasti udeležba področnih brkinskih lovcev, medtem ko so druge družine poslale kar so mogle največ članov.

Na zbornih mestih v Zavrhu pri Divači, v Ribnici, v Celjah, v Obrovem, Materiji, Markovščini in Rodiku se je že zgodaj začela zbirati zelena bratovščina. Koprčani in Smarčani so se zbrali v Koprui in se s kamioni in avtobusi odpeljali v Kozino. Prav tako Izolani, le iz Strunjanske družine ni bilo nikogar. Nekateri so bil v ponedeljek pošteno jezni zaradi tega, ker pravijo, da sploh niso bili obveščeni. Pač škoda, da ne berejo vsaj »Jadrana«, ki je v prejšnji številki opozoril vse lovce na udeležbo.

V Kozino so pribrzeli tudi gostje izza meje s svojimi vozili, tako da se je samo tamkaj nabralo nad 200 domačih in tujih ostrostrelcev, od katerih je vsak zase upal, da se mu bo posmejala botra Sreča in mu pomagala do lepih čekanov — pri ogromni večini prvih v zbirki drugih lovske trofeje. Velika večina lovcev zlasti z obalnega področja našega okraja se sploh nikoli ni videla čekanastih kosmatincev; še videla ne, kamoli uplenila.

Po prvih podatkih se je nedeljskega pogona udeležilo okrog 400 lovcev, razen njih pa še precej kmečkih fantov in mož, ki so v lovu sodelovali kot gonjači. Žal odziv med kmeti glede na škodo, ki jim jo povzročajo parkljiasti kosmatinci na njivah, ni bil povsod ustrezen. Dobro so se odrezali kmetje na področju Rodika in skoraj vse kozinske lovske družine, kar kaže tudi na dobro organizacijo. Manj sodelovanja je bilo na področju Divače in Vrem, kjer je bilo naganjačev premalo. Podobno je bilo še na nekaterih pasovih obkoljenega področja. Podrobnejša analiza prireditve bo pokazala tudi vse druge pomanjkljivosti, kar bo dobra šola za drugič. V svojem glavnem namenu je prireditev vsekakor uspela: padlo je nekaj čekanarjev (samo na področju Rodika so obležali na dlaki trije, na Barki pa dva), nekaj je bilo obstreljenih in so jih naslednji dan iskali s psi; predvsem pa so se številni lovci koprškega okraja spoznali med seboj, spoznali so divjad, ki je poprej še nikoli niso imeli priložnosti videti, spoznali

so moč svoje lovske organizacije in prebili dan v priskrbenem lovskega tovarištvu. Seveda vsi lovci niso prišli na svoj račun, kar je razumljivo, saj divji prašiči niso zajci, vendar pa je bil le nad vse prijeten dan. Posebno se je sreča nasmejala mlademu cariniku članu sezanske lovske družine, ki je na svojem stojišču podrl kar dva ščetinca. Prvič sploh videl in ju takoj položil na dlako, s čimer bi se po pravici lahko ponašal tudi star, izkušen lovec.

Prvo presenečenje so nekateri lovci doživeli že navsezgodaj. Ena izmed grup, ki so zaprele hribovito področje nad Rodikom, se je šele razpostavljala na stojišča, ko je lovcem pred praznimi puškami priredil pravi ples kosmatinec, da ga je bilo kar strah pogledati. Ogromni čekani, za komolec visoke ščetine so mu štrlele nad hrbet, ko se je kot pošast tudi sam menda od presenečenja sesedel na zadnjico pred lovcom s prazno puško. Gledal ga je ravno dovolj časa, da je ta utegnil potisniti naboj v cev, potem pa jo je spet ucvrl. Milko mu je sicer poslal svinčeni pozdrav in ga rani, toda ne dovolj, da bi trdoživa zverina obležala. Tudi brat Karlo ga je medtem posmodil od daleč, da jo je prestrašeni čekanar ubral naravnost proti nekemu Tržičanu, ki je pozabil na puško in naglo počenil za obsežen bukov parobek, mrcina pa je srečno ušla iz zaprtega kroga.

Zato pa je bila Sreča v tej grupi še pozneje na delu. Padla sta dva kosmatinca že dopoldne, popoldne pa še eden. Kako je bilo v vzhodnih Brkinih, kjer so bili ilirskobistriški in postojnski ter pivški lovci, ta trenutek še ne morem povedati. Vsekakor pa je bila prireditev sama po sebi ne glede na rezultat streljanja in lova na sploh, zelo pomembna za lovce na Koprskem. Pomembna zaradi svojega vzgojnega značaja, zaradi tovariških stikov, ki so jih lovci navezali med seboj, in pomembna še posebej za obalne lovce, ki so se po pravkar opravljenih izpitih v naravi spoznali z načinom lova in divjadjo, ki ni običajna v njihovih obalnih loviščih.

Prekrasno vreme je pripomo-

glo k uspehu in dobremu razpoloženju sodelujočih lovcev in gonjačev, ki so prireditve veselo zaključili z »zadnjim pogonom« v Divači, Rodiku, Kozini in drugih krajih. Jasno je, da za vse ni bilo in ni moglo biti prav spricho kratkega časa, ki je ostal za organizacijo, čeprav so se posebno nekatere družine močno potrudile, vendar pa je minula nedelja prinesla dragocene izkušnje. Te se bodo dale s pridom uporabiti na prihodnji taki prireditvi, ki so jo že zdaj sklenili spet pripraviti prihodnje leto.

NOVEMBRA 1924 JE LJUDSKA JEZA ODPIHNILA OSOVRAŽENEGA IZDAJALCA

„Posodi mi črnico, nocoj je čas ...“

Kdor bo pisal zgodovino Padne v Slovenski Istri, ne bo mogel mimo imena Jožefa Kuzmiča, ki bo prihodnje leto praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan. Ze od vsega začetka fašističnega zatiranja je bil Kuzmič med prvimi organizatorji zavednih ljudi. Leta 1921 je že sodeloval pri napadu na fašiste v Marežigah. Leta 1923 je postal član KP. Zaradi njegovega odločnega protifašističnega zadržanja so mu fašistični oblastniki »priznali« kar 19 let posebnega nadzorstva. Če je hotel iz vasi v Koper, je moral prej po dovoljenje na karabinjersko postajo v Kaštel — Castelvenero — v Hrvaški Istri. Razen tega je bil 21-krat zaprt, med NOB pa konfiniran. Kadar pripoveduje o svojih doživljajih, n borbah, se mu žive oči kar bliskajo od zadovoljstva, da je za osvoboditve in izgon okupatorja tudi sam prispeval svoj delež. Med važnejše dogodke prišteva likvidacijo fašista Derina — domačina iz Krkavč, zato naj zapišemo ta dogodek.

Ko so fašisti tudi v Slovenski Istri začeli ustanavljati zloglasne »Squadre d'azione« — akcijske skupine — so tudi med domačini dobili kakega odpadnika, ki je zatajil svoj rod, jezik, ime in domovino. Tako je v oddaljeni istrski vasi Krkavč med poštenimi ljudmi zrasel odpadnik Derin. Ko je prvič oblekel črno srajco, mu je začel rasti greben in preziral je vse, kar je bilo slovenskega. V teroriziranju in pretepanju fantovskih skupin je kmalu prekosil celo same sinove rimske volkulje. Če komu, je veljal Derinu vzdevek iz turških časov: »Poturica je hujši od Turčinov«.

Nekaterim zavednim članom KP je to otrsanje Derina začelo presedati. Sklenili so napraviti konec strahovanja tega izmečka.

Dne 23. novembra 1924 je škvadrist Derin s svojo akcijsko skupino teroriziral in pretepal fante v gostilnah v Gažonu in pri Banelju. Zvečer so prihrumeli tudi v Padno. Derin je oblastno in oholo kričal po vasi: »Qui si parla solo l'italiano!«

Med prvim odmorom so lovci nad Rodikom občudovali padlega kosmatinca

Niti sanjalo se mu ni, da je tisti dan — njegov zadnji dan teroriziranja ...

Ko je Derinova skupina popivala in kvartala v vaški gostilni, je na vrata Kuzmičevega doma nalahno potrkalo. Kuzmič je natihoma odšel k vratom in vprašal, kdo je in kaj želi. Oglasil se je znan glas:

»Posodi mi črnico. Mislim, da je nocoj pravi čas, da bo spregovorila.«

»Črnica« je bila pištola tipa »Steyera«, ki jo je Kuzmič skrbno skrival. Odhitel je na podstrešje, prinesel pištolo in jo dal znancu. Ta jo je brez besede vzel in izginil v temo ...

Kuzmič je zaprl vrata in se umaknil v sobo, kot da se ni nič zgodilo. Nedolgo potem je znova potrkalo na vrata. Ko je Kuzmič odprl, je presenečen spoznal — Derina. V letih, ko je bil Derin samo navaden Krkavčan, sta večkrat hodila skupaj na lov. Povabil ga je, naj vstopi. Derin se je le malo časa zadržal v njegovi hiši. Namen njegovega obiska je ostal nepojasnilen. Vendar je Kuzmič uganil, da je verjetno za vsem tem — strah, da bi se mu kaj zgodilo. Ko je odhajal, je Kuzmiču dejal:

»Pospremi me do gostilne.«

Ko sta prišla v gostilno, so fašisti sedeli za mizami in kvartali. Derin je navezal razgovor s sovaščanom Jožefom Kasteličem. Čez nekaj časa je prekinil razgovor z izgovorom, da gre malo na zrak. Komaj je zaprl glavna vhodna vrata, je zunaj zamolklo odjeknil strel. V gostilno je planil domačin Miha Pucer. Z rokama se je grabil za glavo in kot brez uma vpil: »Jož, Jož! Eden je padel na tla, meni pa se zdi, da sem zadet!«

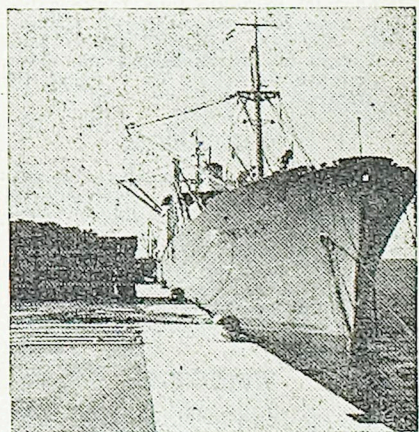
Fašisti so planili izza miz, potegnili pištole in začeli streljati v strop kot ponoreli. Kuzmič pa je ostal navidezno miren in je dejal:

»Počakajte, da pogledamo, kaj se je zgodilo.«

Vzel je petrolejko z mize in odhitel pred hišo. Ko je posvetil naokoli, je takoj spoznal položaj. Derin je na pol stonel, na pol sedel ob zidu. Obe roki je v stresajočih krčih počasi kr-

BERITE IN ŠIRITE

SLOVENSKI
JADRAN

Izraelska ladja »Gefen«, privezana za bitve v novem koprskem pristanišču

POGOVOR S KAPITANOM IZRAELSKÉ LADJE NA LINIJSKI PROGI SKOZI KOPER

„Veliko pristanišče ob malem mestu“

Pred dnevi se je v koprskem tovrnem pristanišču privežala v kratkem razdobju že drugič 3 tisoč tonska izraelska ladja »Gefen«. Tovor lesa, ki so ga vkrcali marljivi pristaniški delavci, je medtem že na poti v Izrael, kjer je les nadvse cenjena surovina.

Za nas pomeni vsaka nova brazda v koprsko pristanišče razveseljuje ugotovitve, da to dejansko že dela in da bo v tujini kmalu postalo pojem jugoslovanskega uvoznega in izvoznega pristanišča.

Izkušen pomorski kapitan si navadno o vsakem pristanišču, kjer prislo ni ob obalo svojo ladjo, ustvari določeno mnenje. Pristanišče ocenjuje dokaj objektivno, iz preprostega razloga, ker gleda nanj z očmi nepristranskega opazovalca in mu navadno

pri zapletenem manevriranju zaradi velike odgovornosti ne uide nobena podrobnost. Kdor pozna morje in nevarnosti plovbe, bo rad potrdil, da so čisto tudi neznatne pomankljivosti lahko razlog, ki ogroze varnost plovbe ljudi in varnost milijonskih vrednosti.

Ko sem stopal po premičnih stopnicah na »Gefen«, da bi si ogledal še »dubrovoje« te ne ravno preveč moderne ladje in po možnosti pokramljal malo z ljudmi iz daljne dežele, je naneslo, da sva kmalu zatem sedela s kapitanom, simpatičnim sivo-okim Letoncem E. Seemannom v njegovega salona.

Gostoljubnost je sicer lepa lastnost, toda če se človek znajde za obloženo mizo, da mora krepko stegniti vrat, če hoče videti naskopi sedečega gostitelja, je pač najboljši izhod, da z

napetim pogovorom prihrani želodcu zmešnjavo več ali manj znanih dobrot. Kmalu sem dobil pojasnilo, zakaj taka pozornost do naših ljudi.

Zelo cenim Jugoslovane in sem vedno zelo srečen, če me zanese pot v vaše vode. Prepričan sem, da delim to mnenje z vsemi tujimi pomorščaki, ki se vračajo iz vaše dežele vedno prepolni lepih vtisov, — reče smeje mladi kapitan.

Ker se mudite že drugič pri nas, ste gotovo imeli priložnost spoznati naše mesto in kar nas najbolj zanima: kako ocenjujete koprsko pristanišče in kak pomen mu pripisujete?

Najprej odgovor na bistveno vprašanje: mislim, da se ne motim, če trdim, da bo postal Koper že v bližnji prihodnosti resen konkurent tržaškemu pristanišču. Seveda je to v prvi vrsti odvisno od vas samih in predvsem od tega, če v nadaljnji gradnji ne bo prišlo do zastoja. Sma-tram, da je čas, ko tudi z ureditvijo vsaj osnovnih luških naprav, dvigal in podobno, ne boste smeli odlašati. Danes igra povsod hitrost vkrcavanja in izkrcavanja veliko vlogo.

Koper je sicer malo mesto, vendar sem prepričan, da znate ceniti njegovo lego. Prav to dejstvo me navdaja z mislijo, da bomo že v bližnji prihodnosti govorili o velikem pristanišču ob malem mestu.

Imate še kakšne tehtne pripombe, ki so povezane s pristaniščem — seveda morate upoštevati, da je bila pred nedavnim zaključena šele prva faza gradnje?

Prijazni kapitan se je ozrl skozi vrata, ki vodijo na poveljniški most. Njegov pogled je zdrsil na dve vrsti plutač, ki označujejo poglabljeno dno in vhod v pristanišče, nato pa je zbrano dejal:

Naj vam naštejem nekaj pomanjkljivosti, ki bi jih verjetno opazil vsak kapitan: v prvi vrsti pogre-

šam v vašem pristanišču vlačilce, ki bi ga prav v teh pogojih plovbe morali nuditi vsaki ladji; za poveljniške ladje ni tudi prav nič vzpodbudno dejstvo, da na plutačah, ki označujejo pot v pristanišče, ni signalnih lučk. Ta pomanjkljivost lahko povzroči po nepotrebnem velik zastoj v nočni plovi, ko čaka ladja pred pristaniščem; zastoj sem poskušal dobiti novo pomorsko karto koprškega zaliva z vnešenimi globinami in končno — urediti boste morali še pilotažo in oskrbeti pilote s hitrim motornim čolnom.

Zares koristne pobude, ki pa bodo prav gotovo kmalu ostvarjene. Še eno vprašanje: kako vas je »ubogala« ladja pri pristajanju v burji, ki je danes precej močna?

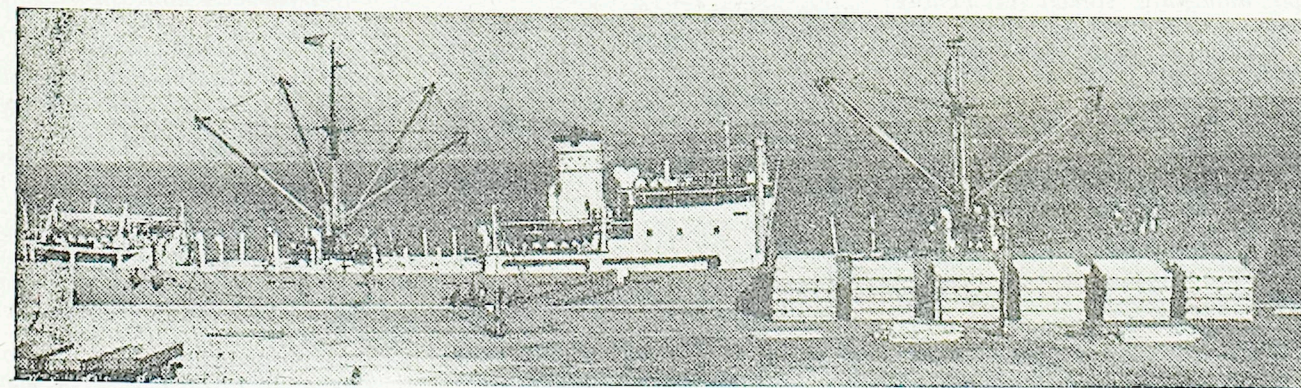
Sicer nisem izvedenec za gradnjo pristanišč, vendar je takoj videti, da so koprsko gradili spoobni ljudje. E, da, se je nasmehnil kapitan in sprostil nagubano čelo, vaši strokovnjaki, predvsem gradbeniki, so znani danes že šrom po svetu, zato ne dvomim, da se bodo izkazali tudi pri tej veliki gradnji.

Poslednjič sva trčila s kapitanom časi konjaka. Nehote sem pomislil, kakšna razdalja naju bo ločila že jutri, pojutrišnjem in kje vse bo križarila letos njegova ladja. Skoraj gotovo pa je, da bo svoje vtise prenesel naprej in da bo tudi tujini napovedal porajanje velikega pristanišča ob našem malem mestu.

BORO BOROVIC

IZ PIVKE

Učenci osmega razreda pivške osemletke so minuli mesec izdali prvo številko svojega glasila NAŠ DID.. Njegova vsebina je marsikoga močno presenetila, saj ni pričakoval, da bo v njem objavljenih več prispevkov nadarjenih piscev pesmi in proze. Časopis je odraz življenja in dela učencev v solzi in izven nje ter je poln kratkih črtic, pesmi, satir in karikatür.

To je že druga pošiljka našega eksportnega lesa, ki ga je minuli teden naložila v koprskem pristanišču izraelska tovarna ladja, 3600-tonska »Gefen«. Ta ladja zdaj stalno plove na tovarni liniji med pristanišči Srednjega vzhoda in Trstom ter ima vsakokratni, to je dvakrat na mesec, pristanek tudi v Koprui, v kolikor je zanjo pripravljen tovor.

ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★ ŽENA IN DOM ★ ZDRAVSTVO IN VZGOJA ★

IZ IZKUŠENJ NAŠE POSVETOVALNICE ZA DELO

Aktualno vprašanje ženske mladine

Kam gredo dekleta, ko končajo šolsko obveznost, se sprašujemo vsi tisti, ki imamo opravka z mladino. Nekaj jih nadaljuje šolanje, druge pa se žele izučiti poklica. Teh zadnjih je v našem okraju 200 do 300 na leto, učnih mest za dekleta pa komaj kakih 30 do 40. Zato se množično zatekajo na našo posvetovalnico, kjer sicer dobijo informacije o raznih možnostih, ostaja pa vprašanje vzdrževanja v drugih krajih. To so namreč največ dekleta iz okolice, kjer imajo doma nekaj zemlje, oče zasluži kot nekvalificiran delavec, otroških doklad ne prejemajo. V družini je navadno tudi več otrok in je zato težko najstarejšega šolati. Tako naša posvetovalnica ne izvršuje svojega prvotnega namena, to je da svetuje izbiri poklica, ampak iščejo v njej dekleta splošne nasvete.

Iskanje novih učnih mest za žensko mladino je res težavno. Podjetja razpisujejo taka mesta edino v gostinski, trgovski, frizerski in šiviljski stroki. Marsikje namreč še prevladuje mnenje, da so ženske manj sposobne za opravljanje nekaterih poklicev, ki jih imajo za deloma ali popolnoma moške.

Priznati je treba, da je tudi to še dokaj zapleteno in nereseno vprašanje. Zato še iščemo ustreznost razmerje med moško in žensko delovno silo, vendar pa nam dosedanje številne izkušnje kažejo, da ženske lahko zaposlimo še marsikje in ne samo v zgoraj navedenih poklicih. Naše gospodarske organizacije se še vse premalo zavedajo, daširavno primanjkuje letos moških vajencev, da bi bila dekleta prav tako primerna v lesni (rezbarji) in kovinski stroki (kovinostrugarji, kovinorezkarji, kovinokoblarji, precizni mehaniki, graverji, cizlarji

itd.), v električni (radiomehaniki) in filmskotehnični (operaterji, laboranti), pa v gradbeni stroki (pleskarji, črkoslikarji) in še v nekaterih drugih poklicih, kjer lahko polnovredno zamenjajo moško delovno silo.

Ob vprašanju ženske mladine ne smemo pozabljati tudi na splošne človeške želje in slabosti. Za mladega človeka je svet uganjka, zato ga tembolj želi spoznati in tako se hoče tudi mlado dekletu, ki dorašča, lepo obleči, želi spoznati ljudi in svet. Sicer z nekritičnimi očmi opazuje svojo okolico, vendar vidi, da življenjska raven marsikomu že dopušča, da se vozi v svojem avtomobilu in da je oblečen po najnovejši modi. Ta opazovanja begajo misli mladega dekleta. Tudi sama bi hotela doseči, kar vidi pri drugih, zato hoče delo in poklic. V posvetovalnici sicer dekletom nakazemo možnosti za nadaljnje šolanje, vendar je zelo malo takih, ki se za to odločijo, večina si raje izbere takojšnjo zaposlitev. Napotimo jih na posredovalnico za delo. Tam jim pojasnijo, da je zelo malo upanja, ker so še premala in sprejemajo podjetja raje odrasle oziroma starejše in tudi precej takih je, ki že dalj čakajo na zaposlitev.

Zdaj se začne romanje na posredovalnico za delo. Morda je že petič dobilo deklet negativni odgovor, svet poln sanj se polagoma ruši. Nima možnosti, da bi stopila kot enakovredna med odrasle, v njej raste strah za bodočnost.

Kakšne so pri nas realne možnosti za zaposlitev ženske mladine? Do zdaj smo imeli v okraju dve ženski obrtni šoli, eno v Kopru in drugo v Ilirski Bistrici. Obe šoli sta v likvidaciji z utemeljitvijo, da ne dajeta strokovno kvalificiranega kadra, ki bi izpolnjeval današnje zahteve in da te absolvente obrtnih delavnic nerade sprejemajo. Absolventke se zato ne zaposlijo v svoji stroki, ampak kot uradnice ali celo kot nekvalificirane delavke. In končni argument je, da se dekleta po končani obrtni šoli ne morejo več izučiti kakšnega drugega poklica, ker so že odrasle in izgube pravico do otroškega dodatka ali kake druge socialne podpore.

Teh argumentov, ki govorijo proti omenjenima šolama v Kopru in Ilirski Bistrici, seveda ne gre za-

nikati. Drugo vprašanje pa je, kaj bomo nudili mladini v zamenjavo. Prav gotovo jih ne bo zadovoljilo pojasnilo na posredovalnici za delo, da ni prostih učnih mest in da gredo lahko samo domov. Razen tehničnih vzrokov za ukinitve šole pa se nam vsiljuje še tudi misel, da je dekletu s končano splošno šolsko obveznostjo še nedorasla in nezrela, medtem ko je absolventka obrtnih šol s svojimi 18 leti že polnoletna, in ni prav nič poraznega, če se zaposli v administrativni službi ali kot delavka.

Morda bi po tehtnem preudarku le prišli do zaključka, da bi kazalo obdržati vsaj eno obrtno šolo v okraju. Manjše kapacitete sicer, kot sta sedanj, toda ta šola naj bi imela dober predavateljski kader in skrbela tudi za nadaljnje delo in zaposlitev svojih absolventk. Vsi dobro vemo, da šivilj primanjkuje, da imajo vse delavnice dela čez glavo in da je zato za sedaj strah pred hiperprodukcijo neutemeljen.

T-k

V znamenju pomladi imajo tudi plašči tričetrtinska rokava. Sicer pa nam tale model iz pepita blaga lahko služi tudi za obleko, le da jo v tem primeru zapenjamo v vsej dolžini.

Ne tako... ampak tako

Otroci: Mamica, zakaj ne bi šla tudi ti z nami na izlet. Tako krasno vreme je!

Mati: Kaj pa vendar mislite, nimam časa! Kar pojdite z očkom. Pospraviti moram še stanovanje, skuhati kosilo in prišiti gumbe na srajce.

Nikar ne puščajte v nemar stvari, ki družino zbližujejo in povezujejo. In nikoli ne pozabite, da je vaša družina bolj potrebna mati in žena, ki ima čas za svoje otroke in za moža, kakor pa vzorna gospodinja. Prijetno nedeljsko popoldne, ki ga preživite v naravi skupaj z družino, je več vredno kakor perfektno počiščeno stanovanje, brez senčice prahu in nereda ter praznično nedeljsko kosilo.

Mati: Če mi boste vsi malo pomagali, da skupaj hitro pospravimo stanovanje in če se boste zadovoljili z ocvrtimi jajci za kosilo, lahko grem z vami na izlet. Šivanje gumbov na srajce lahko počaka za zvečer. Lepe dneve in sonce se pač splača izkoristiti.

MARTA GROM

Ločenka

Slekla sem delovni predpasnik, si popravila ruto, zaklenila dom in šla. V cekarju sem nesla maslo in jajčka.

»Morda bi kaj jedel...« sem si rekla.

Odprla sem večna vrata. Šele takrat me je čudno pretreslo.

»Glej no!« sem si rekla. »Kako človeka prizadene.«

Roka mi je drhtela in vroče mi je bilo.

Stopila sem skozi ozek hodnik, odprla vrata v kuhinjo.

»Je kdo doma?« sem vprašala. Vprašala sem kot tujec, ki je prvič stopil v hišo. Ozrla sem se po umazanih stenah in nehote sem se spomnila:

»Tu je bil nekoč moj dom. Nekoč, pred dvajsetimi leti. Kot nevesto me je pripeljal sem. Takrat je bil lep fant in rad me je imel. Imela bova otroke — je rekel. In res sva ga imela. Fanta. A potem... zlobni jeziki, slaba družba, neoženjena sestra... Popivati je začel; pretepal me je, preklinjal otroka... Koliko sem trpela. A kljub vsemu, rada sem ga imela... In potem... potem sem ga sovražila in nazadnje, postal mi je tujec, mrtev predmet. Zame ni pomenil niti toliko, kot pomeni pajek v kotu izbe... Ločila sva se. Revno sobico sem dobila in službo. In za otroka sem skrbela. A on? Ni se menil zame.

Se za otroka ne... živel je po svoje... popival, z drugimi hodil...

Z dlanjo sem pobožala črno ognjišče. V sobi je nekdo zastokal.

»On je!« sem pomislila. »K nje-mu moram! Menda ne bo umrl.«

Potihom sem odprla vrata. Kako čudno mi je bilo. Tam je ležal in bled je bil. Gledal je skozi okno, kakor da bi nekoga čakal.

»Kako ti je?« sem vprašala. Zdrnil se je.

»Si prišla?« je rekel. Rekel je tako, kakor bi vedel, da pridem. Potem je prišel zdravnik, za njim rešilni avto.

Rada bi ga spremljala.

»Ni treba!« je rekel bolničar.

Stisnila sem mu roko. Nekaj je zašepetal. Trudno se je nasmehnil. Bil je zelo slab.

Avto je zatrobil. Oblak prahu je ostal za njim.

Obstala sem na mestu kot otrpla. Šele čez čas sem se spomnila:

»Domov moram. Paket moram pripraviti. Za fanta. Velik je že — in očeta skoraj ne pozna. Pozna ga kot tujca, s ceste, ko sem mu pravila: »Glej, ta je tvoj oče!...«

Morala bi srečati Kadunko. Našo sosedo. Neredno mi je bilo in najraje bi se skrila. A že je bila ob meni.

VSE OKROG
GOSPODINJSTVA
SODOBNO GOSPODINJSTVO,
štev. 1

Pravkar je izšla letošnja prva številka »Sodobnega gospodinjstva«, s katero začenja revija šesto leto svojega izhajanja. Z zanimivimi in poučnimi članki z vseh področij gospodinjstva in s svojo bogato opremo, si je utrla pot med bralce na vasi in v mestu.

Letošnja prva številka prinaša zanimiv uvodnik o ženskih gospodinskih poklicih, ki so se zunaj že uveljavili, pri nas pa jih šele uvajamo. Uvodniku sledi članek o delu prvega obrata za družbeno prehrano v Ljubljani, ki so ga ustanovili v bežigradski občini. Pod naslovom »Važna delovna ploskev« vzemo za pravilne višine likalnih miz. Revija priobčuje tudi zbirko fotografij praktičnih gospodinskih pripomočkov, ki jih lahko dobimo v naših trgovinah.

Kmečke gospodinjke bodo rade prebrale članek o uporabi elektrike v kmečkih gospodinjstvih, ki lahko v veliki meri razbremenijo gospodinjko, ji skrajša delovnik in podaljša čas za počitek. Revija prinaša tudi zanimive rešitve delitve stanovanjskih prostorov s predelnimi stenami. Članek o preprogi svetuje, kako moramo čistiti preproge, da bodo dolgo lepe.

Na modnih straneh najdemo nekaj čednih modelov za otroška oblačila, ki so bili prikazani na otroški reviji v Ljubljani.

Pod naslovom »Iščemo proizvajalca« prinaša revija zelo vabljiv predlog za izdelovanje posebnih gumbov za posteljno perilo, ki jih lahko odstranimo, tako da z njimi nimamo težav pri pranju in likanju.

Kot prispevek k organiziranju obratov za družbeno prehrano lahko smatramo članek o izsledkih na področju prehranske vede, ki jih bo moral upoštevati kak tak večji obrat.

Članek o indijski ali japonski gobi, ki je pri nas zelo razširjeno »čudodelno zdravilo«, bo zanimal vsakega bralca. Ravno tako je zanimiv članek o mešalniku (mikser), ki prinaša tudi nekaj receptov za jedi, pripravljene v mešalniku.

Vodstvom internatov so namenjeni recepti za enodnevni jedilnik za 70 oseb, ki so preračunani tudi za petčlansko družino.

Poleg tega prinaša revija tudi navodila za pletenje, odgovore na vprašanja bralcev in stalni prispevek o vrtnih delih.

Revija izhaja enkrat mesečno. Naročite jo lahko, pa tudi kupite, pri Centralnem zavodu za napredno gospodinjstvo, Ljubljana, Miklošičeva 4.

»Kje si bila?« je klicala že od daleč.

Zmedla sem se.

»Pri njem... sem končno odgovorila in kot v opravičilo dostavila: »Bolan je.«

Ona pa je namršila obrvi in vsa zavzeta vprašala:

»Pri kom si bila?«

»Pri kom? Pri kom neki... pri možu...«

»Kako...«

»Da! Pri njem...« sem skoraj zavpila.

Hitela sem dalje in vedela: Kadunka bulji za meno, posmiha se.

»Kako čudni so ljudje!« sem si mislila. »Res je! Ni bil dober, ni skrbel zame, samo hudo mi je prizadejal, ali vendar... Mož mi je bil, ali vsaj — oče mojemu otroku in nekoč, že davno je tega — me je imel rad. Objel me je tam za našim ognjiščem...«

Kako čudna sem. Saj sem v resnici trda. Življenje me je naredilo takšno. In zdaj me je sram te neumne mehkobe, teh spominov... Ah! Spomini, ti čudni spomini in človek, srce, kri... Ta ni vodena! Kri je...

Potem se je vrnil. Ozdravel je. Bila je nedelja, ko je potkal na moja vrata.

»Hvala!« je rekel. »Za vse...«

Ponudila sem mu stol. Kaj drugega sem hotela. Mu data večerjo, potem je šel.

»Naravnost domov pojdem,« je rekel. »Drugacen bom...«

Gledala sem za njim. Med rožami na oknu sem slonela.

Stal je sredi ceste. Odločal se je.

»Ali bo držal obljubo? Ali bo vzdržal?« sem ugihala.

Ni vzdržal. Podlegel je stari strasti. Zavil je v gostilno.

Speklo me je. Na lonec z rožmarinom so kapale solze.

»Nikdar ne bo drugačen! Nikdar!«

Sedaj je spet vse po starem. On pije, živi po svoje. Njegova sestra mu gospodinja razbija z vrati. Živčna in histerična je. A jaz delam. Od jutra do večera se peham. Zanj, za fanta. Sama sva. Kmalu bo doštudiral, potem nama bo laže. Šla bova proč od tod. Proč od starih spominov...

Žene po svetu

SPANIJA

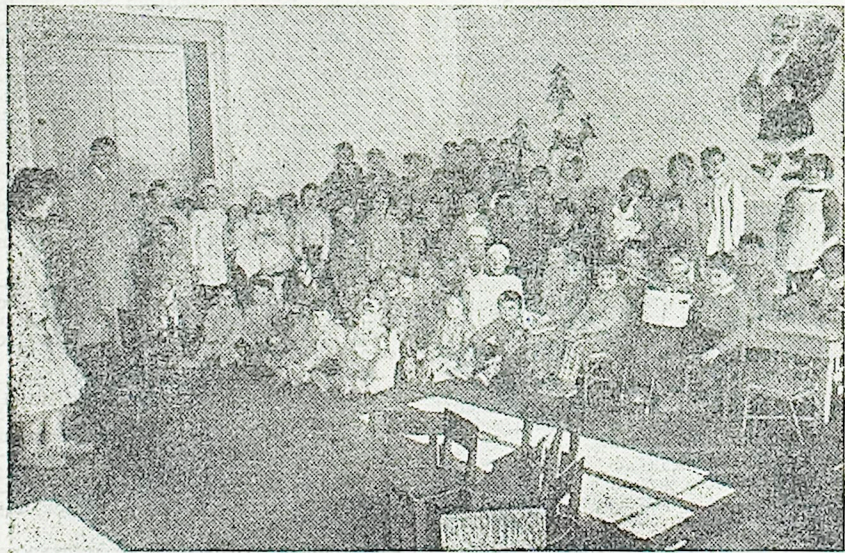
Po novi uredbi, ki so jo sprejeli delodajalci preteklo leto, lahko zaposlijo žene tudi pri najtežjih fizičnih delih. Po teh predpisih lahko žene prevažajo v samokolicah do 40 kg, v vozilkih do 130 kg in v vagonetih na tirnicah do 600 kg.

NORVEŠKA

V tej deželi imajo posebno organizacijo, ki se imenuje »Počitnice za gospodinjke«. Z delom je začela ta organizacija leta 1952, letos pa je pripravila letovanje 10.000 gospodinjstvom, ki si tega sicer ne bi mogle privoščiti. Organizacija jim da zato svoja sredstva, v njihove domove, ki ostanejo brez gospodinjke, gredo prostovoljke.

ŠVEDSKA

Tudi na Švedskem je zelo težko dobiti hišno pomočnico. Tako je v nekem dnevniku izšel takle oglas: »Iščemo gospodinsko pomočnico. Zelo dobro bo plačana. Posebno opozarjamo, da ne bomo ravnali z njo kot z družinskim članom, ampak mnogo bolj.«

Ti vedri obrazki, ki jih vidite na sliki, vam govorijo, da se mali cici-bani koprškega otroškega vrta kar dobro počutijo v lepo opremljenih prostorih, kar so omogočila razna podjetja in ustanove, ki so finančno in materialno pomagale pri adaptaciji. Najlepše plačilo jim je za to hvaležnost radoživih cici-bančkov.

NEPOTREBNI PRIMANJKLJAJ V KMETIJSKI PROIZVODNJI KOPRSKEGA OKRAJA

Kaj imamo, kaj potrebujemo, kaj bi lahko imeli

Kaj proizvajati, kako proizvajati in koliko proizvajati, to je osnovno vprašanje v načrtni kmetijski proizvodnji — Nujna je preusmeritev na kratkoročne investicije, ki bi omogočile razvoj načrtnega pridelovanja povrtnin — Sodelovanje z živilsko predelovalno industrijo ni zadovoljivo

Ko v koprskem okraju primerjamo proizvodnjo kmetijskih pridelkov in potrošnjo, zlahka ugotovimo v marsičem primanjkljaj, ki ga je treba kriti z uvozom iz drugih predelov Slovenije in celo Jugoslavije. V dobrih letinah je ta primanjkljaj manjši, v slabih večji. Če k primanjkljaju v okrajni potrošnji pristojemo še možnosti izvoza na notranji trg, torej v potrošna središča Slovenije, pa možnosti izvoza v tujino, se nam kajpada šele pokaže celotni primanjkljaj. Ali z drugimi besedami: spoznamo, kaj in koliko bi lahko pridelovali. Tokrat se bomo omejili zlasti na obalno področje, ki ima dobro zemljo in ugodne podnebne razmere, predvsem mnogo zgodnjega sonca, kljub temu pa razmeroma nizko in nenačrtno proizvodnjo. Razen ugodnih talnih in podnebnih pogojev pa je to razmeroma že tudi precej družbenih sredstev (mehanizacija, gnojila, agrotehnika, izdatnejše investicije), ki pa še vedno na razvoj kmetijstva ne vplivajo v tolikšni meri, da bi mogli opaziti očitnejši napredek v kmetijski proizvodnji.

OD BESED K DEJANJEM!

Ko se kmetijske zadruge zdaj začenjajo lotevati boljše in organizirane kmetijske proizvodnje, ki jo na vsej fronti in tako rekoč povsod propagirajo in podpirajo politične in množične organizacije ter ji politika oblastvenih organov daje v zadnjem obdobju še prav poseben poudarek, je seveda neogibno potrebno, da so si o njej na jasnem predvsem proizvajalci sami. Kaj proizvajati, kako proizvajati in koliko proizvajati, to je osnovno vprašanje v načrtni, v organizirani proizvodnji! Ko v obalnem področju že nekaj let zaporedoma ugotavljamo, da je nujno potrebna preusmeritev kmetijske proizvodnje, nam je jasno, da samo besede ne bodo zalegle, ampak je treba dejanj. Na zemlji, ki nam lahko bogato pa zgodaj in celo večkrat na leto rodi, vendar ne moremo biti zadovoljni, ko moramo s celinskega področja uvažati razne povrtnine (solato, korenje, fižol v stročju, peteršilj itd.). Če imamo pogoje, da bi vsega tega lahko imeli dovolj zase, za notranji trg v Sloveniji in še za izvoz v tujino, potem bo le treba storiti vse, da začnemo te pogoje izkoriščati in tako zastavimo ter preusmerimo proizvodnjo, da bi kar najhitreje izravnali nepotrebni primanjkljaj! Gospodarska politika v okraju se je odločno postavila na stališče, da je treba na tem področju preiti z dosedanjih dolgoročnih investicij (vinogradi, sadovnjaki) v povečani meri na takšne kratkoročne investicije v kmetijstvu, ki se bodo hitreje začele vračati.

Po napovedih bo v aprilu v Portorožu veliko vinogradništva posvetovanje s celo kopico referatov. Brez dvoma je ta stvar važna in potrebna, saj bodo tu postavljene osnovne smernice ne le za obnovo, ampak za ves nadaljnji razvoj vinogradništva na širokem področju. (Koprski in gorški okraj, hrvaška Istra in Kvarner). Nič manj važno in potrebno (morda trenutno celo bolj potrebno!) pa bi prav tako bilo posvetovanje o kratkoročni investicijski politiki v kmetijstvu ter o proizvodnji povrtnin, o razjoniaciji te proizvodnje, o možnostih pridelovanja na večjih skupnih kompleksih v kooperaciji proizvajalcev s kmetijskimi zadrugami itd.! Deficit v tej proizvodnji je namreč neprimerno hujši in občutljivejši, kakor v vinogradniški in sadjarski proizvodnji. Mimo tega deficita ni več moč z zaprtimi očmi, ne da bi tvegali, hude ekonomske posledice za splošen življenjski standard in še posebno za standard samih kmetijskih proizvajalcev!

NAJŠIRŠE MOŽNOSTI

Tako rekoč pred vrati je pomlad, torej čas, ko bomo ne le sami, ampak tudi potrošniki po Sloveniji nestrpno in hkrati upravičeno pričakovali zgodnjo povrtino in zgodnje sadje z obalnega področja! Kaj in koliko bomo zmogli, je za zdaj, ko se načrtne preusmeritve šele lotevamo in letin ne moremo vnaprej napovedati ali presoditi, težko reči. Toda za ves proizvodni načrt je izredno važno, da vsaj v glavnih obrisih vemo, kaj in koliko potrebujemo! Po presoji domače potrošnje (vključno turizem), izvoza na notranji trg (Slovenija), potreb okrajne živilske predelovalne industrije in izvoza v tujino, kaže, da ima proizvodnja povrtnin in zgodnjega sadja najširše možnosti.

Po podatkih, ki jih je zbrala okrajna trgovinska zbornica v Kopru, bi letos potrebovali vsega precej več, kot pridelamo celo v najboljših letih! V naslednjem navajamo potrebe po raznih pridelkih v letu 1959, in sicer za domačo potrošnjo v okraju, za notranji trg v Sloveniji, za živilsko predelovalno industrijo ter za izvoz v tujino, ki je ocenjen po izvozu v posameznih preteklih letih. Med domače potrebe kajpada sploh ni všeta potrošnja samih pridelovalcev, ampak samo potrošnja nekmetijskih prebivalcev, potrošnja turizma in tistih kmetijskih proizvajalcev, ki teh pridelkov ne pridelujejo (tu gre predvsem za zgornje celinsko področje koprškega okraja). Na kratko povedano: navedene potrebe se nanašajo na tržno blago, na tržne viške, ki naj bi jih dobili iz kmetijske proizvodnje.

Zgodnjega krompirja, ki je bil lani kasen in slabe letine, potrebujemo 3500 ton (900 za domačo potrošnjo, 1850 za notranji trg in 750 za izvoz v tujino). Graha v stročju 2200 ton (350 za domači trg, 900 za notranji trg, 50 za živilsko industrijo in 900 za izvoz). Fižola v stročju 1230 ton (400 za domačo potrošnjo, 600 za notranji trg, 22 za živilsko industrijo, 210 za izvoz). Paradižnika 13.400 ton (520 za domačo potrošnjo, 50 za notranji trg — seveda zlasti zgodnji paradižnik, 12.000 ton za živilsko industrijo in 25 do 50 ton za izvoz zgodnjega paradižnika). Ostalih povrtnin pa potrebujemo skupno 7.740 ton (5082 ton za domačo potrošnjo, 1500 ton za notranji trg, 450 za živilsko industrijo in okoli 700 ton za izvoz). Potrebe posameznih vrst te povrtnine za domačo potrošnjo znašajo: sladko zelje 610 ton, ohrovt 345, 200 kumaric, 220 cvetač, 165 paprike, 210 korenja, 425 čebule, 15 česna, 1660 ton solate, 210 ton špinata ter 840 ton razne druge drobne povrtnine. Za pregled potreb povrtnine v živilski

predelovalni industriji pa navajamo porabo v lanskem letu: 133 ton cvetače, 40 ton zelene paprike, 2,5 tone rdeče paprike, 12 ton feferonov, 96 ton rdečega korenja, 52 ton repe, 58 ton zelene, 15 ton peteršilja, 32 ton jedilne pese, posebej pa še nekaj ton svežih gob.

Zgodnjega sadja potrebujemo 2100 ton (690 ton za domačo potrošnjo, 450 za notranji trg, 260 za živilsko industrijo in 700 za izvoz). Domače potrebe po sadju na sploh pa znašajo v celoti 4810 ton, in sicer: 340 ton češenj, 675 ton hrušk, 182 ton breskev, 70 ton marelic, 422 ton svežih sliv, 2000 ton jabolk, 520 ton namiznega grozdja, 51 ton neolusčenih orehov, 33 ton vrtnih jagod, 180 ton svežih smokov in 380 ton raznega drugega sadja. Potrebe živilske industrije pa spet navajamo po lanskem porabi: 166 ton češenj, 107 ton hrušk, 6 ton breskev, 51 ton marelic, 475 ton svežih sliv, 1480 ton jabolk, 6 ton svežih smokov, 18 ton višenj, 20 ton kutin, 3 tone jagod, 11 ton robidnic, 5 ton borovnic, 11 ton šipka, 8 ton zelene oljke in 140 ton brinovih jagod.

ČASOVNE POTREBE ŽIVILSKJE INDUSTRIJE

Živilska predelovalna industrija (Kombinat »Delamaris« v Izoli, »Fructus« v Kopru, »Zadrugnik« v Ilirski Bistrici in obrat v Gradišcu v koprskem okraju ter »Fructal« v Ajdovščini in »Dragonja« v Umagu) navaja svoje potrebe po povrtninah in sadju tudi časovno. Za fižol v stročju dobo maj-julij, cvetača september-oktober in februar-marec, zelena in rdeča paprika maj-avgust, feferoni julij-avgust, rdeče korenje avgust-december, zreli paradižnik julij-oktober, zeleni paradižnik oktober, repa oktober-december, zelena oktober, peteršilj januar-december, jedilna pesa oktober-december, češnje junij-julij, hruške julij-september, breskve junij-oktober, marelice julij, slive avgust-september, jabolka avgust-september, smokve avgust-september, višnje junij-julij, kutine oktober-november, robidnice julij-avgust, borovnice junij-julij, šipek oktober, zelene oljke oktober-november in brinove jagode julij-oktober.

V ŠTEVILKAH JE ORIENTACIJA

Pri določanju in usmerjanju načrtne in organizirane proizvodnje nam te številke služijo z največjim pridom. Povedo nam, koliko letos potrebujemo in kako je treba usmeriti proizvodnjo. Seveda te potrebe ne veljajo samo za letos, ampak so nekako okvirna orientacija za potrebe na sploh. Hkrati pa postavljajo tudi tisto sorazmerje med posameznimi

proizvodi, kakor ga ustvarja domača potrošnja in pa izvoz na notranji trg in v tujino. Pri izvozu na notranji trg in v tujino so upoštevani povprečni zadnjih let. S tem pa še ni rečeno, da potrebe po izvozu ne bodo mogle narasti, zlasti v primeru, če bi proizvodnjo kar najbolj racionalno organizirali ter bi mogli nastopati v izvozu z nizkimi cenami!

SOCIALIZEM NE PRINAŠA ZAOSTALOSTI

Na vsak način nam vse te orientacijske številke že v sedanjem sorazmerju odkrivajo znatne primanjkljaje v proizvodnji posameznih pridelkov, tako da naravnost s prstom kažejo, kam in kako se je treba usmeriti, da bodo z vsakim letom ti primanjkljaji manjši, da bo postala proizvodnja uravnovesena s potrošnjo. Se več: da bodo tržni viški čedalje izdatnejši ter bomo mogli z njimi krepiti ekonomsko moč tega področja. Lanske prve, začetne izkušnje z namakanjem iz Rižane na melioriranih površinah, ko so dosegli proizvajalci kljub sušnemu obdobju od tri do petkrat večji pridelek povrtnin, pa naravnost otipljivo dokazujejo, da se da s sodobnimi agrotehničnimi ukrepi obvladati tudi sušo ali moč! Melioracije ob Rižani in Badaševici, melioracije v izoljski, strunjski in sečoveljski dolini, ki bodo opravljene v prihodnjem obdobju, ustvarjajo v obalnem področju zares najugodnejše pogoje za napredno kmetijstvo z visokimi hektarskimi donosi. V tem smislu se socialističnim posestvom in proizvajalcem v kooperaciji s kmetijskimi zadrugami odpirajo na tem področju najlepše in najbolj bogate razvojne možnosti. Ali ko presoja mo razvoju in organizaciji kmetijske proizvodnje v jugoslovanskih mejah, je treba nemudoma povedati, da ni več časa za oklepanje in razpravljanje, ampak je treba tudi na tem obalnem področju kar najhitreje preiti od besed k dejanjem. Če gledamo na splošno, se za vinogradništvo kot izrazito dolgoročno investicijo ne mudi tako zelo, kakor se mudi za ostalo proizvodnjo, ki je zaostala in deficitna, kar je tem manj ekonomsko upravičljivo ob izvrstnih pogojih, ki jih tod ima kmetijska proizvodnja. Ko bodo proizvajalci z drugega konca Jugoslavije začeli postavljati na koprski trg cenejše pridelke, takrat bo že prepozno. Zavedati se moramo namreč, da socializma ne gradimo zato, da bi v svoji demokraciji prizanašal zaostalosti, ampak jo podiral in z udeležbo znatnih družbenih sredstev (mehanizacija, agrotehnika, investicije) odpiral in omogočal nagel gospodarski vzpon tudi v kmetijstvu. Ljubo Cvrček

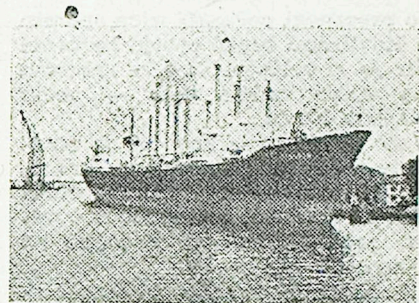
VSE OKROG

moria

POMORSTVO, št. 1/1959

Privablja že naslovna stran s posnetkom »Viharnega Atlantika« in dvobarvnim naslovom. Bogato ilustriran je članek o obisku predsednika Tita v prijateljskih deželah. Našemu koščku ob Jadranu sta posvečena članka inž. Miloša Gnusa »Med Koprskim in Piranom (Novoletni komentar)« in Viktorja Pirnata »Slovensko Primorje napreduje«. Ilustrirajo ju posnetek z obiska prve čezoceanske ladje v novi koprski luki ter dve uspešni fotografiji inž. S. Staniča: Koper, Piran. Slovenska je tudi Viktorja Markiča »Balada o morju«.

Mimo več strokovnih in potopisnih člankov, statističnih pregledov in pod, je treba opozoriti na razčlenbo knjige »Človek na ladji«, ki je nedavno izšla v Nemčiji, izzvala splošno zanimanje in nedeljeno priznanje. Pozornost vzbuja izčrpni članek dr. Ljuba D. Jurkovića o Hacu, prvem jugoslovanskem »admiralu« itd. Pomemben je tudi prikaz »Maksim Gorki in morje«. Izbrano ilustrirani 1. številki sta priložena še Vestnik Združenja brodarstva in Bilten pomorstva.

CSR razvija svojo trgovinsko mornarico. Čeprav je sama brez morja, si CSR prizadeva ustvariti svojo mornarico. Na gornji sliki je videti eno izmed njenih čezoceanskih ladij nosilnosti 10.000 ton. To je dizelelektrična ladja »Dukla« naj sodobnejše konstrukcije, ki so jo lonsko spomlad dogradili v nemškem pristanišču in ladjedelnici Warnemünde. Slika kaže ladjo v trenutku, ko je pred nedavnim priplula s svoje prve poti na Daljni vzhod.

ČOLN IZ STEKLA

Raziskovalni inštitut za varjenje v Bratislavi, CSR, je preizkusil prototip čolna iz steklenih laminat. Dno je izpolnjeno s polistrenom, tako da se čoln ne more potopiti. Proti udarcem je petkrat bolj odporen kakor čoln iz železa.

POL ANGLEŠKE FLOTE — STARO ŽELEZO

Britanska vojna mornarica se vido-manjša, z njo pa se krči tudi njen vojaški stalež. V teku zadnjih let so razdrili več mogočnih bojnih brodov, čaka le še »Vanguard«, potem bo konec z velikimi angleškimi vojnimi enotami. Mimo njih pojde v kratkem med staro železo še iz rezerve 85 vojnih ladij, za nove pa jih bodo zamenjali samo 50. V prihodnjih dveh letih bodo zgradili 2 nosilki avionov, 2 križarki, 13 esportercjev, 16 čistilk min in 17 drugih enot.

Nekdanja pomorska velesila ima danes v aktivu le 4 nosilke avionov, 6 križark, 30 rušilcev, 30 fregat, 39 podmornic, 29 čistilk min in 14 drugih ladij. Stevilčno stanje britanske vojne mornarice znaša trenutno 112.000 mož, se bo pa v prihodnjih treh letih še za 24.000 oseb znižalo.

kje so ladje

P/l »BIHAČ« je 16. februarja priplula v Piombino, kjer manipulira s tovorom.

P/l »DUBROVNIK« je na poti v Rotterdam, kamor bo prispela 5. marca.

M/l »GORENJSKA« je 13. februarja priplula v Ploče, kjer naklada tovor za Sfax.

P/l »GORICA« je 14. februarja odplula iz Soluna v Novorojsk.

P/l »LJUBLJANA« je 13. februarja odplula iz Novorojske s tovorom za FLRJ.

M/l »MARTIN KRPAN« je na poti iz Beyroutha v Benetke in Trst.

P/l »NERETVA« je 16. februarja odplula iz Raše, kjer je naložila premož.

P/l »POHORJE« je 18. februarja odplula iz Buenos Airesa s tovorom za Kontinent.

P/l »ROG« je 2. februarja priplula v Ploče, kjer naklada tovor za Kontinent.

P/l »ZELENGORA« je 13. februarja priplula v Port Said, kjer razklada tovor.

Sredi Kopra - otok zelenja

Zavod komunalne dejavnosti v Kopru je že pred leti uredil sredi Kopra malo vrtnarstvo na površini 40 arov. Namen ustanoviteljev tega obrata, da bi služil predvsem vzgoji in ureditvi parkovnih nasadov, je kmalu prerasel okvir svoje naloge. Da prebivalci našega mesta in okolice ne bi bili vezani na oddaljeno vrtnarstvo v Portorožu, so se intenzivno posvetili vzgoji lončnic, ki lahko zadovoljijo okusu še tako razvajenega ljubitelja cvetja.

Toda trud in prizadevanje marljivih vrtnarjev na žalost ni v skladu z zanimanjem prebivalstva, ki vse predredko zahaja v bogato založeno cvetličnjake, tako, da se upravičeno poraja dvom, če Koprčani sploh vedo za to kraljestvo Flore.

CIKLAME, POMARANČE, LIMONE...

Ne bo napak, če prepusimo besedo strokovnjaku, mladi vrtnarski tehničarki, Mariji Jermanovi, ki s svojima sodelavcema, Francko Lipovec in Jerkom Santičem, vlagata nemalo truda v ta koristni in prepotrebni obrat.

— Zares se čudim, da so Koprčani

tako malo navezani na cvetje, čeprav smo z turistično olespevalnim društvom že večkrat pozvali prebivalstvo naj posveti več pozornosti okrasitvi svojih stanovanj, oken in balkonov. Koliko bolj prijazno sliko bi lahko nudilo naše mesto, če bi bili ljudje večji ljubitelji cvetja in zelenja!

Na razmeroma mali površini 180 m², ki jo imamo pod steklom, vzgajamo namreč toliko rastlin, da nas še tako izbiren obiskovalec zlepa ne spravi v zadržjo. Samo lončnic je 30 vrst, sezonskega cvetja 15 in dekorativnih rastlin 7 vrst. Mimo tega vzgajamo v naši drevesnici v Skočjanu več vrst trajnic, okrasno grmičevje in okrasno dreve.

V glavnem vzgajamo rastline, ki so prilagojene tukajšnjim klimatskim pogojem, nekaj vrst — kot ciklame, južno sadje, kot limone, pomaranče, kamelite in rododendron — pa poskušamo aklimatizirati.

Ker se nahaja član tega kolektiva na specializaciji v Nemčiji, smo se pozanimali tudi za bodoče načrte tega obrata. Tovarišica Jermanova je odgovorila:

— Predvsem nameravamo urediti

cvetličarno na tržnici, ker je sedanja na neprimernem mestu pa tudi »kooperacija« s pogrebnim zavodom ne ustreza značaju našega podjetja.

Vso pozornost bomo posvetili tudi vzgoji rastlin na prostem, kjer vzgajamo cvetje za rezanje: nageljnice, gladiole, krizanteme in druge.

Med večje in daljnosežnejše načrte lahko prištejem ureditev nacionalnega parka na pobočju hriba nad Slavnikom do gradiča nad Semedelo. Menim, da se bo Koper lahko že v bližnji prihodnosti postavil s takim parkom, ki bo dobil tipično krajevno obeležje, kot n. pr. Tivoli v Ljubljani in znani mariborski park.

Tudi urejanje zelenih površin okrog novih objektov v Kopru in Semedelu ter ureditev okolice počitniških domov v Ankaranu imamo v načrtu. Seveda so možnosti tega prepotrebne dela podrejene finančnim sredstvom, ki jih daje v ta namen naš oblo.

Če omenim za zaključek še načrt o preureditvi Belvedera in stadiona, pa sem, mislim, izčrpala naloge, ki smo si jih zadali, je zaključila prizadevna tehničarka.

Bb

Športni park v Kopru?

(Nadaljevanje s 1. strani)

činam iz sklada za splošno uporabo za izboljšanje življenjske ravni prebivalstva. Razen tega bi si lahko pridobili del sredstev s kvalitativni zabavnimi in drugimi prireditvami. V nekaterih mestih (Ljubljana, Kranj in Maribor) so v tem pogledu dosegli že lepe uspehe. Pridobljeni denar bo potreben za smotno vlagati glede na potrebe. Vendar menimo, da bi bilo potrebno del sredstev oddvojiti tudi za funkcionalne izdatke. Dotacije društvom in organizacijam so namreč tako majhne, da le s težavo rinejo naprej (koprski nogometaši dobe na leto 100.000 din, ena tekma pa jih stane povprečno 50.000 din, namiznoteniški klub v Kopru si lahko kupi le 150 žogic letno, medtem ko si lahko na primer ljubljanski klub nabavi nad 1000 žogic). Na te stvari je treba gledati bolj realistično. Ni važno samo igranje, ampak tudi rekvizit, organizator in tekma, ki se najbolj pri-

tegne zanimanje za določeno panogo. Mnoge sekcije po društvih so zamrle, ker ni bilo tekmovanj, tekmovanj pa ni bilo zato, ker ni bilo denarja.

Seveda bi bilo napačno, če bi moralo vse sloneti na sredstvih, ki smo si jih pridobili na administrativni način. V zvezi s tem so se na zborovanju pojavile močne težnje, da bi organizirali prostovoljno delo v najrazličnejših oblikah. Pozdraviti je treba pobudo nogometnega kluba, ki je organiziralo za popravilo garderobe in sanitarij vajence, ki se pripravljajo na strokovne izpite. Prav bi bilo, da bi posamezna društva organizirala prostovoljno delo pri gradnji določenih objektov, vso pomoč pa bi morale dati tudi množične organizacije.

Naj omenimo še to, da bo občina dobila nekaj sredstev tudi z nabiralno akcijo med prebivalstvom. S tem denarjem bodo uredili predvsem manjša igrišča pri tovarnah inolah. Na posvetovanju so zlasti naglasili pomen telesne vzgoje volah in predlagali širše posvetovanje s prosvetnim delavci.

Da bi dosegli koordinirano delo in vskladili napore, so na posvetovanju ustanovili poseben odbor, v katerem so razen zastopnikov telesnovzgojnih in športnih organizacij tudi zastopniki množičnih, družbenih in drugih organizacij. Ta odbor bo imel tudi nalogo pripravljati vse potrebno, da bi brž ko mogoče prišlo do združitve športnih in telesnovzgojnih organizacij v enotno organizacijo.

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi naše ljube hčerke, sestre in vnukinje

JOŽKE

so premnogi počastili njen spomin s številnimi šopki cvetja in vencu ter jo v velikem številu spremili na njeni zadnji poti — vsem iskrena hvala.

Zahvaljujemo se pevcem za izvajane žalostinke ob njenem grobu, vsem, ki so nam v teh žalostnih dneh kakorkoli pomagali in z nami sočustvovali ter župniku za spremstvo do groba.

Žalujoci družini Škrinjar in Valenčič ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob smrti naše nepozabne žene, mame, tašče in stare mame

IVANE BABUDER

roj. Krašovic

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, darovalcem cvetja ter vaščanom za venec. Posebno se zahvaljujemo dr. Stanetu Koblarju, ki ves čas njene bolezni ni štedil truda in ji požrtvovalno lajšal trpljenje. Lepa zahvala župnikom ter pevcem in vsem ostalim, ki so ji lajšali trpljenje kakorkoli.

Klanec, 10. februarja 1959.

Družini Babuder in Bolčič
Klanec 5

Komisija za razpis delovnih mest pri Zadržnem trgovskem podjetju za izvoz in uvoz »FRUCTUS« Koper

razpisuje mesto

ŠEFA FINANČNEGA KNJIGOVODSTVA

Pogoji: visokokvalificiran uslužbenec s petletno prakso v finančnem knjigovodstvu ali uslužbenec s srednjo kvalifikacijo ter desetletno prakso — Plača po dogovoru, nastop službe takoj

Prošnjo je vložiti do 28. februarja 1959 na upravo podjetja

Trgovsko podjetje »PETROL«, skladišče Postojna

sprejme v službo tri trgovske pomočnike za zaposlitev na novem

benčinskem servisu v Ilirski Bistrici. Plača po tarifnem pravilniku

podjetja. Prošnjo z navedbo dosedanjih zaposlitev naslovite na

»PETROL« Postojna

Avtoturistično podjetje »SLAVNIK« - Koper je 16. februarja 1959 uvedlo novo krožno progo: Kozina—Il. Bistrica—Ribnica—Pivka—Postojna. Postojna—Pivka—Ribnica—Vr. Britof—Koper, z naslednjim voznim redom:

Odhod:	5,10	Kozina	19,00	Prihod
	5,45	Podgrad	18,25	
Prihod:	6,10	Ilirska Bistrica	18,00	Odhod
Odhod:	7,05	Ilirska Bistrica	17,15	Prihod
	7,24	Ribnica	16,55	
Prihod:	7,55	Postojna	16,25	Odhod
Odhod:	8,00	Postojna	16,25	Prihod
	8,50	Vremški Britof	15,35	
	9,15	Kozina	15,05	
Prihod:	9,50	Koper	14,30	Odhod

Vozi samo ob delavnikih

Nove revije

NOVA OBZORJA, štev. 1—2

V dvojni številki revije sodelujejo s prozo Jože Kranjc (Materina knjiga), Smiljan Rozman (Park, gostilna, gozd), Milka Kovič (Sem) in Dušan Mevlja (Tri dekleta na vozu in en fant peš), s poezijo pa Jože Snoj, Jože Humer, Pavle Zidar, Filibert Beneditič in Niko Grafenauer. Beletistični del revije še dopolnjuje Helenin zagovor iz Euripidove drame »Helena« v prevodu Kajetana Gantarja in španska ljudska zgodba o sedmerih larskih infantih v prevodu Nikolaja Koširja in z ilustracijami Janeza Vidica.

Spominska članka ob 40-letnici smrti Ivana Cankarja sta napisala Jaro Dolar in dr. Ivo Rudolf, o Izidorju Cankarju je pisal Božidar Borke, o slovenskih prevodih češkega pesnika Petra Bezruča pa Marja Boršnik. Krajše sestavke in poročila so prispevali še Janez Gradišnik (iz nemškega kulturnega življenja), Slavko Podmenik (skupščine Jugoslovanskega združenja za filozofijo in sociologijo), Luc Menše (o ljubljanskem likovnem življenju), Herbert Grün (o Kalanovi knjigi »Nemirni čas«) in še številne krajše informacije o domačih in tujih novih knjigah.

Mali oglasi

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi trdka MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Pošljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

ZAMENJAM ENOSOBNO KOMFORTNO STANOVANJE v Zagrebu za enako ali večje v Izoli. Cebon Rihard, Zagreb, Sutjeskina poljana 6/II.

SPREJMEM štiriurno dopoldansko zaposlitev (strojepisje, administracija, jeziki). Naslov v upravi lista.

Zaradi preselitve zelo ugodno prodam KOMPLETNO SPALNICO. Naslov v knjigarni Lipa v Portorožu.

PRODAM DEL HIŠE z nekaj vrta v centru Maribora, krasna lega. Trosobno sončno in suho stanovanje vselljivo, proti zamenjavi stanovanja v Kopru. Naslov v upravi lista.

ZAMENJAM DVOSOBNO STANOVANJE z balkonom, I. nadstropje, sončna stran ter vrt v Mariboru-Košaki za enosobno v Kopru ali Izoli. Ponudbe v Gažen št. 7, Šmarje pri Kopru.

Kino

KOPER — 20., 21. in 22. februarja ameriški barvni cinemascope film SLA PO ŽIVLJENJU; 23. in 24. februarja ameriški barvni film PRIJATELJSKO PREPRICEVANJE; 25. in 26. februarja italijanski film ZENA DNEVA.

IZOLA — 20. februarja sovjetski barvni film NOCOJ NASTOPAMO; 21. in 22. februarja francoski film NA SMRT OBDOJENI JE POBEGNIL; 23. in 24. februarja italijanski film ZENA DNEVA; 25. in 26. februarja angleški barvni film PESEM MRTVIM LJUBIMCEM.

PIRAN — 19. in 20. februarja ameriški barvni cinemascope film 20 TISOČ MILJ POD MORJEM; 21. in 22. februarja ameriški barvni cinemascope film RIHARD III.; 23. februarja ameriški film JUTRI BOM JOKALA; 24. februarja italijanski film KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 25. in 26. februarja libanonski film V NEZNANO.

PORTOROŽ — 21. dn 22. februarja ameriški barvni cinemascope film 20 TISOČ MILJ POD MORJEM; 23. in 24. februarja ameriški film JUTRI BOM JOKALA; 25. februarja italijanski film KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA; 26. februarja francoski barvni film NANA.

SECOVLJE — 21. februarja ameriški barvni film PRIJATELJSKO PREPRICEVANJE; 22. februarja jugoslovansko-nemški barvni film DALMATINSKA SVATBA; 26. februarja francoski film NA SMRT OBDOJENI JE POBEGNIL.

SMARJE — 21. februarja jugoslovansko-nemški barvni film DALMATINSKA SVATBA; 22. februarja ameriški barvni film PRIJATELJSKO PREPRICEVANJE; 25. februarja francoski film NA SMRT OBDOJENI JE POBEGNIL.

SKOFIJE — 21. februarja italijanski film ZENA DNEVA; 22. februarja francoski film SALEMSKE CAROVNICE; 25. februarja sovjetski barvni film NOCOJ NASTOPAMO.

DEKANI — 21. februarja francoski film SALEMSKE CAROVNICE; 22. februarja italijanski film ZENA DNEVA.

POSTOJNA — 21. in 22. februarja češki film POKORNO JAVLJANJE; 24. in 25. februarja sovjetski film CLOVEK JE ROJEN; 26. in 27. februarja sovjetski barvni film VASA ZELENKOVA.

SEŽANA — 21. in 22. februarja ameriški film MODRI PAJCOLAN; 24. in 25. februarja francoski film NOČ IN MEGLA; 26. in 27. februarja LOV NA VOHUNE.

MESEČNO POROČILO

Mestne hranilnice Izola-Koper za januar 1959

Hranilne vloge so se povečale na 42.344.987 din ali za 2.581.452 din od 1. januarja 1959.

Tekoči računi so se zmanjšali na 3.301.990 din ali za 599.015 din. Računi stanovanjskih najemnin so se povečali na 9.202.293 din (za 874.338).

Bančni kredit je bil odplačan od 12.642.473 din na 11.642.473 din. Potrošniška posojila so se povečala na 22.958.247 din ali za 69.723 din od 1. januarja 1959.

Pri dotoku hranilnih vlog imajo še vedno znatno vlogo hranilniki, ki postajajo tudi v teh krajih priljubljena oblika varčevanja.

Radio KOPER

NEDELJA, 22. februarja

8.30 Kmetijska oddaja: »Z mladimi združniki v Drežnici« — 8.40 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša nedeljska reportaža: »Beli oblak nad Sočo« — 9.20 Zabavna glasba — 13.30 »Za našo vasa« — 14.15 Valčki in polke — 14.30 Sosednji kraji im ljudje — 15.00 Vesti — 15.10 Glasba po željah.

PONEDELJEK, 23. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 14.30 Športna oddaja — 14.40 Od melodije do melodije — 15.00 Vesti — Dopisniki poročajo — 15.20 Slovenski narodni motivi.

TOREK, 24. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Odlomki iz oper — 14.20 Sola in življenje: Med novogoriškimi pionirji v plesnem krožku — 14.40 Lahka glasba — 15.00 Vesti — 15.20 Z narodno pesmijo in plesom po domovini.

SREDA, 25. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.45 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Okno v svet — 14.45 Filmska glasba — 15.00 Vesti.

ČETRTEK, 26. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Pogovor z volivci: »Govori predsednik OLO Nova Gorica Karmelo Budihna«.

PETEK, 27. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Domače aktualnosti: »Zagrebske izkušnje v nagrajevanju po enoti proizvajalca«.

SOBOTA, 28. februarja

7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijska univerza — 13.50 Popevke in ritmi od tu in tam — 14.30 Kulturni obzorik — 15.00 Vesti — 15.20 Dalmatinske popevke.

Nabavljeno

Za zimski pokalni turnir v odbojki sta se na Primorskem prijavili le dve moštvi — Partizan iz Kanala in Partizan iz Ilirske Bistrice. Vse kaže, da posvečajo društva tej lepi in zdravi športni panogi zmeraj manj pozornosti. To velja zlasti za koprski Partizan, ki ima odlične pogoje za odbojko (dve igrišči in mnogo mladine), pa vendar niso zmognili poiskati človeka, ki bi prevzel organizacijo. Koper pa verjetno ni izjema in bi lahko nekaj podobnega rekli tudi za Postojno, Piran, Izolo in druge večje kraje v okraju.

hiša v glavnem nepočiščena in če kdo slučajno — kot moj prizadeti znanec — zaide v tako svinjarijo, si kaj lahko ustvari podobno in sliko stanovanjcev v hiši. Jasno je, da mora visoka kultura prizadetih stanovanjcev vsakogar presenetiti.

In veste, kaj sem jaz, Vane, rekel znanec? Da kaplja na kapljo še kamen izdolbe in da družbeno dogajanje pri nas ne more pustiti ob strani tudi takih junakov. Prej ko slej se bo hišni svet le moral uveljaviti, posebno če bo imel ustrezno pomoč od stanovanjske skupnosti. Vendar pa je pogoj za to, da nihče ne zganja pasivne rezistence od takih vprašanj, pa čeprav zadevajo le red in čistočo v stanovanju in okoli njega, in skuša po svojih močeh vplivati na vse tiste, ki jim za zdaj ta čistoča še ni nič kaj pri srcu in mar. In še to: vabim vse prizadete, da se mi pridejo tudi osebno potožiti, pa bomo javno, jasno in glasno in zelo vidno, tudi imenoma pozvali vse tiste, ki tega niso vajeni, naj se privadijo kulturnemu in higienskemu življenju.

Videli ste, da sem začel nekaj pometati po Ilirski Bistrici. Ko sem že začel, bom šel do konca, kar boste lahko ugotovili prihodnji teden. Prišli si boste na jasno v raznih vprašanjih, prava bukovska in ilirska veselica bo. A ja, ko smo že pri Iliriji (pa ne oživljeni): v tem trgovskem podjetju so nabavili kar 4000 popolnoma enakih kravat, s katerimi nameravajo uniformirati vso občino (zakaj sicer?).

Več pa drugič, čeprav je še ostal na rešetku Knežak, pa Prestranek in kaj vem, kaj še. Do tedaj pa lepo pozdravljeni!

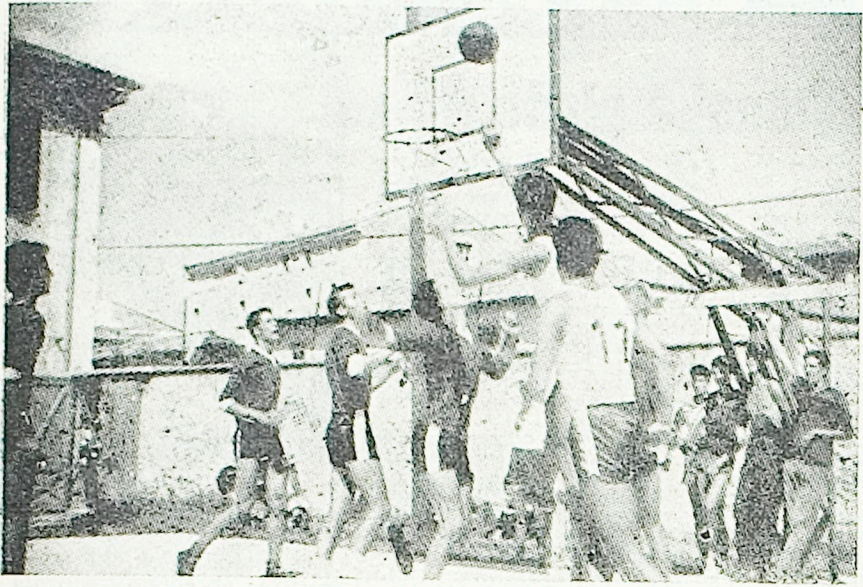
Vaš Vane

Barba Vane pravi...

Če naj najprej izpolnim napoved iz prejšnjega tedna, vam moram, drage bralke in bralci, najprej povedati, kaj je v Gorenjeh novega. Pišejo mi, da se je tam kaj že s prihodom prvih minialnih količin snega močno razbohotilo kulturno življenje. Pravijo sicer, da se razvija samo v eno smer, da je torej nekakšna monokultura. Ustanovili so namreč mnogoobetojaci pevski zbor »za prosvetne in cerkvene potrebe«. Lahko tudi narobe. V njem so v glavnem poročene žene (možje so v manjšini) in pa vesele vdove, ki so seveda najbolj aktivne in agilne. Ker v vasi ni kulturnega doma, so seveda vse vaje in podobne priprave kar v zasebnih hišah pri najbolj zavzetih in navdušenih članicah. Po vajah sledi prosta zabava, na kateri se ob veselih alpskih poskočnicah podjetnega harmonikarja živo zavrtijo vrle pevke in pevci. Za kondicijo poskrbijo kranjske klobase in litrčki vipavca, ki poženejo prelesto rdečico na lica zrelih žena in častitih vdov. Ob petih zjutraj še budnica in podoknica po vasi — in spet je vaja mimo. Moram pa seveda povedati, da je bilo v predpustnem času in ne vem, če se bo zaradi strogih cerkvenih postav to lahko nadaljevalo tudi v postnem času. Saj gre vendar za cerkvene pevke in pevce?!

Zdaj pa še Smedela, prelepo stanovanjsko naselje mesta Kopra. Ne rečem sicer, da bi bilo treba prav vso stlačiti v en koš, vendar pa pravijo, da bi morali stanovalci veliko bolj pometati

vsak pred svojim pragom (razumite, kakor hočete, vendar je najbolje, če vzamete dobesedno), pa bi se okoli blokov veliko spremenilo. Navadni zemljani, ki se vsak dan sučemo tam okoli, seveda ne vidimo dreves zaradi gozda, prišel pa se mi je pritožiti nekdo, ki je prvič in zaradi opravkov iskal blok 28. Začel je seveda že pri prvih stavbah za Slavnikom in je moral, ko se je oziral za hišnimi številkami, sproti ugotavljati tudi vzorno umazanijo vrat in oken, da ne govori o stopniščih. Ko si je utiral pot proti svojemu cilju, je moral nujno stopiti na nekaj pasjih drekov, ki so posejani okoli bloka. Predno je stopil v hišo, je še dobil prav na glavo papirnato bombo iz vrhnjega nadstropja — pravijo, da kar po tej poti nekateri mečejo odpadke iz stanovanja, kar seveda kaže, kako malo komfortna in kako nazadnjaško je hiša zgrajena, da ni v kuhinjah kanalov za smeti. V hiši ni vedel, če naj si tudi on — kot so to delali nekateri stanovalci, ob majhnih do velikih — obriše umazne čevlje kar ob robnike stopnic, saj so se taki sledovi poznali tja do vrha stavbe. Ko se je pozanimal pri sosedih po končanem opravku, zakaj je hiša ali blok 28 tako »vzorna«, so mu povedali, da je tako že od leta 1956 — torej od vvelitve. Tako je, če človek ni bil nikoli navajen lepega stanovanja, pa mora zdaj za kazen bivati v novi hiši. Čistijo le nekateri — menda tri ali štiri stranke — po določenem turnusu, ki pa ne velja za vse. Tako ostaja

Napet prizor iz lanskih košarkarskih tekem v Kopru

S III. ZIMSKEGA POKALNEGA PRVENSTVA KOPRSKEGA OKRAJA V KOŠARKI

Presenetljiv uspeh koprskih košarkarjev

Tretje zimsko prvenstvo koprškega okraja v košarki, ki je bilo v nedeljo v Sežani, je potrdilo številne napovedi in trditve, da si košarkarski šport nezadržno utira pot v naša telesno-vzgojna društva in da postaja v obalnem področju ter predvsem v mestih njegovega zaledja čedalje bolj nepogrešljiv sestavni del telesne kulture v društvenem življenju naše mladine.

Nedeljsko prvenstvo v sežanski telovadnici je bilo pravo nasprotje oktobrskemu primorskemu prvenstvu za člane v Postojni. Takratno udeležbo treh moštev je

tokrat presenetljivo zasenčil skup vsega, kar košarka v našem okraju trenutno sploh premore. To dejstvo je spravilo v neugoden položaj celo prireditelja, postojnsko košarkarsko podzvezo, ki je morala zaradi nastopa šestih ekip v zadnjem trenutku spremeniti propozicije turnirja, razdeliti moštva na osnovi žreba v dve skupini ter skrajšati igralni čas posameznih tekem na 2x15 minut. Nosilca obeh tekmovalnih skupin sta bila vrsti TVD Partizan iz Postojne in Ilirske Bistrice.

Medtem ko so se v prvi skupini vse 3 polfinalne tekme končale s predvidenimi izidi, pa je v drugi tekmovalni skupini napravilo veliko presenečenje mladostvo iz Kopra, ki si je s težko priborjeno zmago nad nosilcem skupine Ilirsko Bistrico zagotovilo plasman na vrhu turnirske tabele.

Izidi polfinalnih tekem so bili naslednji:

1. skupina

Sežana-Koper 27:36, Ilirska Bistrica-Sežana 47:39, Koper-Ilirska Bistrica 46:45 (I).

2. skupina

Izola-Piran 57:34, Postojna-Izola 67:26, Postojna-Piran 64:16.

V popoldanskem finalnem delu tekmovalja za zimsko prvenstvo koprškega okraja so se srečala naslednja moštva:

Postojna-Koper 38:34, Ilirska Bistrica-Izola 53:40 in Sežana-Piran 43:23.

Zaključna lestvica turnirja je: 1. Postojna, 2. Koper, 3. Ilirska Bistrica, 4. Izola, 5. Sežana in 6. Piran.

Poudariti je treba, da preseneča visok plasman koprskih košarkarjev in viden napredek Izole ter Sežane. O zmagovalcu turnirja, ekipi TVD Partizan Postojna, velja povedati le to, da razpolaga s solidnimi košarkarji in da se v zadnjem času očitno pozna požitnovalno delo mladega trenerja Ljuba Miklavčiča. Tekme, ki so jih sodili primorski košarkarski sodniki: Vižin, Miklavčič, Znideršič, Bajc, Šajna in Prinčič, si je ogledalo nekaj sto gledalcev.

Deset anketiranih udeležencev sežanskega turnirja je izbralo naslednjo najboljšo petorico zimskega prvenstva koprškega okraja v košarki: Tavčar (Postojna), Jakomin (Koper), Miklavčič (Postojna), Jordan (Postojna) in Markarovič (Postojna).

A. M.

NAMIZNI TENIS

Prejšnji teden je bilo v Postojni povratno srečanje v namiznem tenisu med moštvom postojnske gimnazije in vasi Orehek. Vsak tekmovalec iz petčlanske ekipe je odigral po eno partijo z vsakim nasprotnim igralcem.

Končni rezultat je bil 18:7 za postojnske dijake.

ŠAH

V prekinjenih in odloženih partijah zadnjega kola turnirja za prvenstvo Kopra je Verk premagal Oblaka, Božič Vilfana in Žekar Valiča. Razsodišče je obravnavalo spor v partiji Gerželj-Zavec in ugotovilo napako sodnika, ki se je vmešal v partijo, preden so ugotovili število odigranih potez. Ker pravila FIDE ne predvidevajo posledic za tako napako, se bodo posvetovali z republiškimi strokovnjaki. Končno stanje na lestvici, ki pa je še sporno glede drugega in tretjega mesta, je naslednje:

Omladič 11, Zavec in Gerželj 9 in pol (I), Verk in Habič 8 in pol, Jevnikar 7 in pol, Renko 6 in pol, Kovač 6, Žekar 5, Vilfan 4 in pol, Klajnšček 4, Božič 3 in pol ter Valič in Oblak 3.

SIMULTANKA PROFESORJA SIVCA

Prejšnji petek je prvokategornik prof. Sivec odigral z dijaki postojnske gimnazije simultanko na 24 deskah.

Osemnajst partij je prof. Sivec odločil v svojo korist, prvošolec Marjan Stefančič in četrtošolec Stane Kaluža sta ga premagala, Vihar, Orel, Modic in Vagaja pa so z njim remizirali. Končni rezultat je torej 20:4 za prof. Sivca.

Z.

OBČNI ZBOR TVD PARTIZAN SEŽANA

Sredstva so bila koristno porabljena

Obračun dela sežanskega Partizana v preteklem letu na občnem zboru v nedeljo ponovno potrjuje, kako koristno so bila vložena sredstva za izgradnjo telovadnega doma v Sežani.

V društvu redno deluje devet oddelkov: člani, mladinci, pionirji, moška deca, predšolska deca, članice, mladinke, pionirke in ženska deca. Med posebno vadbo pa spadajo še odbojka za ženske, košarka za moške in namizni tenis. Povprečni mesečni obisk pri telovadbi je lani dosegel (brez julija, ko je bila večina članov na dopustu) 224.

Lani je imelo društvo 13 prire-

ditev, kar vsekakor ni malo. Med temi prireditvami so nekatere zelo dobro uspeli, kakor na primer telovadna akademija 7. julija v telovadnici, akademija v počastitev Dneva mladosti in 10. obletnice Partizana. Zaključne okrajne proslave v Kopru se je 25. maja lani udeležilo 66 telovadcev. Prednjaški zbor je sestavljen iz 21 članov, večinoma mladih ljudi. Čeprav nimajo vsi potrebnih kvalifikacij, so se le-ti v desetletnem telesnovzgojnem udejstvanju že toliko usposobili, da z uspehom vzgajajo mladi rod.

Načrt dela društva za letošnje leto obsega kar 25 točk. Razen telovadnih akademij, rednih tekmovalij in srečanj z drugimi društvi ter udeležbi pri proslavah državnih praznikov je predvidena tudi štafeta na proslavo SKOJ v Gabrovici na Krasu, kjer bo ena izmed občinskih proslav jubilejnega leta SKJ in SKOJ. Predvideno je tudi sodelovanje na zveznem zletu v Beogradu.

Člani sežanskega TVD Partizana zelo pogrešajo telovadišče pri telovadnem domu in bazen. Zato pričakujejo, da bodo našli dovolj razumevanja pri drugih činiteljih in tako že letos dobili možnost, da s prispevkom lastnih sil zgradijo ta dva za telesnovzgojno delo v Sežani zelo pomembna objekta.

Da bi bil s sklepi beograjskega kongresa telesne kulture seznanjen čim širši krog ljudi, bo v Sežani v kratkem posvetovanje o stanju telesne kulture v občini. Po končanem občnem zboru, ki

so se ga udeležili s tehtnimi prispevki v razpravi tudi tajnik okrajne Zveze Partizan v Kopru Miloš Strgar, tajnik občinskega odbora SZDL in drugi, je dobil Edvard Velkavrh diplomu Višje šole za telesno vzgojo v Ljubljani in Janko Pertot odlikovanje Zveze TVD Partizan Jugoslavije.

-er

NK IZOLA NA DOBRI POTI

Tako skrbno pripravljenega občnega zbora, kot ga je imel v nedeljo nogometni klub Izola, v Izoli že dolgo nismo videli. Udeležili so se ga razen članov predstavniki oblasti, delegati Nogometne zveze Slovenije ter Sportnega centra v Kopru in številni simpatizerji okroglega usnja.

Ne bi mogli iti mimo poročila dosedanjega predsednika kluba, dolgoletnega neumornega sportnega delavca tovariša Grebenc, ki je iz črno poročal o vzrokih, ki so NK Izoli omogočili visoko uvrstitev v slovenski konjski ligi. Tovariš Grebenc je v svojem poročilu dal priznanje igralcem in celotnemu odboru, zlasti se zato, ker so se klub skromnim finančnim sredstvom zasidrali med najboljše slovenske nogometne enajstorce. Izolski nogometaši so s svojim zgledom vnesli športni duh tudi med delavsko mladino in so znali najti načine, da pritegnejo mladi kader v vrste športnikov, predvsem nogometašev.

Med razpravo je predsednik občinskega ljudskega odbora Srečko Vičič obljubil tudi pomoč Oblo pri gradnji novega stadiona in drugih športnih objektov, ki jih bodo začeli v Izoli graditi se to pomlad. Zastopnik NZS tovariš Črv pa je med drugim omenil, da danes temperamentalna in borbeno igra NK Izole vzbuja velike simpatije med nogometaši in ljubitelji nogometa širom po Sloveniji.

Ob zaključku občnega zbora so razdelili igralcem prvega moštva diplome v znak priznanja za dosedanje uspehe v tekmah za jesensko prvenstvo slovenske conske lige.

R. K.

PRIMORSKI NOGOMETAŠI PRED NOVO SEZONO

Zima ne moti živahnih priprav

deč ne samo po rezultatih, marveč tudi po izvrstni igri Nove Gorice, smo lahko povsem prepričani, da bo imela Primorska prihodnje leto še enega dostojnega zastopnika v prvi slovenski ligi.

Nogometaši Izole so povabili v goste prvaka reške podzveze puljski Uljanik. Tekma se je zaključila neodločeno 3:3 (2:2). Rezultat je relaan. Medtem ko so bili gostje tehnično boljši, je bila Izola zaradi večje borbenosti v rahli premoči. Izolani so nastopili z nekaterimi novimi mladimi igralci, ki so se kar dobro odrezali. Za pomlad torej ni vzroka za pesimizem!

Presenetljiv uspeh so dosegli igralci Anrovega, ki so na svojem igrišču dosegli neodločen rezultat 2:2 proti gorenjskemu prvaku Jesenicam. Je to morda

znak, da spomladi Anhovo ne bo imelo podrejene vloge v primorski ligi?

Delno zaradi nespretnosti odbora je Koper ostal že drugo nedeljo po vrsti brez nasprotnika. Igralcem pa ni dala žilica miru in so se pomerili kar med seboj. Prvo moštvo je imelo kar precej opravka z mladinci, čeprav jih je premagalo s 5:1. Tekma je bila živahna in borbeno. Pokazalo se je, da so nekateri mladinci povsem zreli za igro v prvem moštvu. Večino golov so prejeli šele v zadnji tretjini, ko je bil njihov najboljši igralec poškodovan. Tekma med »starimi« in »mladimi« je bila poslovilna tekma za igralca Kavaliča, ki odhaja na odsluženje vojaškega roka. Odbor mu je v znak priznanja za njegovo discipliniranost in požrtvovalno igro izročil skromno darilo.

Svojemu občinstvu se je po daljšem času predstavilo piransko Sidro. Tekma z lanskim gorenjskim prvacom (Planika iz Kranja) se je končala z zasluženim zmago domačinov 3:2. Vse kaže, da bo Sidro dobro pripravljeno za spomladansko sezono. Sodil je zadovoljivo Penko. To je bila njegova prva tekma in lahko upamo, da smo si pridobili kvalitetnega sodnika.

JANEZ ČANŽEK

— 25 let aktivni planinec

Letos bo praznoval znani slovenski alpinist Janez Čanžek petindvajsetletno svojega aktivnega udejstvanja v planinski organizaciji. Vselej do planin je dobil že v zgodnji mladosti in leta 1933 je postal član Turističnega kluba Skala. Dolga leta je bil podpredsednik planinskega društva v Hrastniku in je bil eden izmed ustanovnih članov hrastniškega alpinističnega oddelka ter hrastniške gorske reševalne postaje.

Na raznih tečajih in iz lastnih izkušenj si je Čanžek pridobil veliko znanja, da je z uspehom vodil alpinistične tečaje in pritegnil je med planince in alpiniste širok krog mladine. Rad je in tudi še danes predava in piše o planinstvu ter alpinistiki ter veliko prispeva za uspešen razvoj te panoge športnega udejstvanja. Zato ga je Centralni odbor Planinske zveze Jugoslavije odlikoval s srebrnim častnim znakom.

PRED LETNIM OBRAČUNOM KOPRSKIH NOGOMETAŠEV

Kljub težavam optimizem

V prihodnjih dneh bo redni letni občni zbor koprškega nogometnega kluba. Na njem bodo odborniki in simpatizerji temeljito pretrpeli problematiko razvoja nogometa v mestu ter sprejeli ustrezne sklepe. Kljub velikim težavam so odborniki optimisti. Iz razgovorov z njimi smo zvedeli nekaj podatkov, kako se nameravajo letos lotiti dela in kaj pričakujejo od športne javnosti.

Znano je, da so koprski nogometaši lani dosegli svoj največji uspeh: osvojili so primorsko prvenstvo in se uvrstili v kvalifikacijska tekmovanja za vstop v prvo slovensko ligo. Morda bi v kvalifikacijah celo uspeli, če ne bi bilo zelene mize. Tako pa so zaradi raznih nejasnosti izgubili nekaj srečanj par forfait in velike želje igralcev in vseh prijateljev nogometa v Kopru se niso uresničile. Da bi zdaj pregrevali stare stvari in iskali krivca, ne bi imelo smisla, povedati pa je le treba, da so delno krivi tudi posamezni odborniki, ki so premalo resno vzeli stroge ukrepe v zvezi z registracijami. Povratek v primorsko podzvezo, ki ni bil plod dogodkov na igrišču, je seveda deloval na igralce kot mrzel tuš. Zaradi tega in zaradi odhoda nekaterih igralcev k vojakom so se v začetku vrstili visoki porazi. Pozneje je moštvo prebolelo krizo in osvojilo v jesenskem delu primorskega prvenstva peto mesto. Za spominad so izgledali kar dobri, saj se bodo nekateri igralci vrnili od vojakov, hkrati pa bodo začeli igrati nekateri mnogo obeta-

joči mladinci. Seveda zaradi prevelike razlike v točkah in slabega količnika je težko upati na kaj več kot na tretje mesto.

Odlučno pa se je znašla mladinska ekipa, ki sodi med najboljše v Sloveniji. Lanski treningi pod vodstvom trenerja Vojvodine so k temu mnogo pripomogli, pohvaliti pa je treba tudi požrtvovalnost in discipliniranost večine mladincev. Vsekakor je društvo zavzelo pravilno smer, ko se je postavilo na lastne noge in ni iskalo igralcev po vseh koncih in krajih, kakor to delajo nekatera druga društva.

Osnovna težava, s katero se bori klub, je pomanjkanje denarja. Res je bil sicer odbor lani nekoliko nespreden in ni znal dobro izrabiti gostovanja Vojvodine, toda res pa je tudi, da klub ne dobi skoraj nobene podpore s strani občine ter gospodarskih, družbenih in drugih organizacij. V tej smeri kaže letos na bolje, saj je občina že ustanovila poseben sklad za gradnjo in vzdrževanje športnih objektov in bo končno menda prišel na vrsto tudi koprski nogometni sta-

dion, ki že na nekaterih koncih razpada. Klub si je letos omislil tudi zabavno prireditev in si pridobil nekaj sredstev, pričakuje pa tudi nekaj podpore v podjetjih. Treba je reči, da je novi odbor, v katerega so jeseni kooptirali še nekaj članov, kar dobro zagrabil za delo. Zameriti mu je treba le to, da ima premalo stika z igralci.

V letošnjem programu ima klub precej stvari. Razen ureditve stadiona si bodo prizadevali na vse načine usposobiti prvo moštvo, da bi spomladi popravilo jesenske neuspehe. Vso pozornost bodo posvetili pionirjem in mladini ter jim skušali dobiti rednega trenerja. Seveda brez pomoči podjetij in organizacij bodo težko uspeli. Stroški za tekmovalje so veliki, saj stane povprečno ena tekma na tujem igrišču 50 tisoč dinarjev. Ali ne bi bilo možno, da bi na primer avtobusno podjetje odstopilo vsako drugo nedeljo avtobus s pogojem, da gorivo, dnevnice in druge stroške plača klub sam? Takih in podobnih oblik pomoči je brez dvoma še več, pa klub temu nogometniški marsikdaj nalete na gluha ušesa. V primerjavi z drugimi mesti ima Koper do tega vprašanja precej mačehovski odnos. Mi smo proti kupovanju igralcev, pretrpanemu nagrajevanju in profesionalizmu, toda skromno pomoč igralci vsekakor zaslužijo!

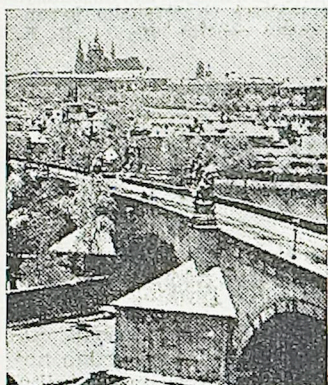
TELEVIZIJSKI ODDAJNIK NADKRILIL EIFLOV STOLP

Ze preteklo jesen je bilo dovršeno grobo montiranje kovinskega stebra televizijskega oddajnika »Morava« pri Viškovu v CSR. Cevasti stebel je visok 300 m. Na njegov vrh so monterji pritrdili prvi in drugi del antenskega sistema. Vsak je dolg 11,20 m in tehta 3000 kg. Tako je stebel dosegel višino 322,40 m. Montiranje obeh antenskih delov ni bilo lahko. Mimo točnih tehničnih proračunov si je bilo treba pomagati z ocenjevanjem, ker doslej še ni nobenih spoznanj in skušenj v gradnji tako visokega stebra. Največji sovražnik graditeljev je bil v zaključni stopnji veter, ki je v višini 300 m pihal z izredno silo in nevarnost del močno stopnjeval.

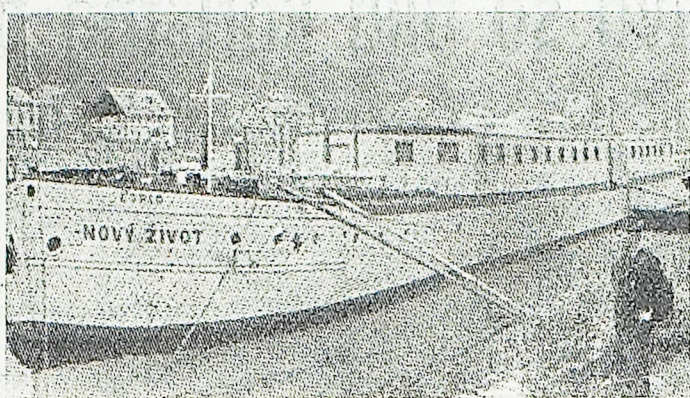
NEZAPOSLENOST V ANGLIJI

V preteklem decembru je imela Anglija 531.700 brezposelnih. V primeri z vsoto delovno silo otoškega prebivalstva je to nizka številka — le 2,4 %. Angleško javno mnenje pa ravno pobijanju brezposelnosti pripisuje največji pomen. Politični opazovalci so celo mnenja, da bo izid bodočih parlamentarnih volitev — najbrž še v teku letošnjega leta — v veliki meri odvisen od rešitve tega vprašanja.

Za povprečjem 2,4 % se namreč skriva zelo neenakomerna razdelitev brezposelnosti. V Severni Angliji, na Škotskem in v Walesu so mesta, kjer je 8–15 % delovnega ljudstva brez posla. Drugod, n. pr. v Južni Angliji pa so nasprotno veliki ozemeljski predeli z manj kot 1,5 % brezposelnih. Cestital si bo lahko, kdor bo to nevednost primerom vskladil, če že ne povsem odpravil.

Hud mrz s snegom pesti te dni, ko mi pri morju uživamo pravo pomlad, dežele Srednje in Severne Evrope. Na sliki je češkoslovaška metropola Praga pod snežno odejo in injem v mrazu dvajsetih stopinj Celzija pod ničlo.

Poročali smo že med vestmi Vse okrog morja o češkoslovaški ladji »Novo življenje«, ki je namenjena za družabno življenje in razvedrilo češkoslovaških mornarjev na Labi. Ladja bo privezana v Hamburgu. Dolga je 70, široka pa 8 metrov. Izdelali so jo iz starega tovornjaka. Na njej je velika sala za družabne prireditve, vključno ples in kino, dalje restavracija, bife, kuhinja, telovadnica, igralnica, salon za kadičle in sprejeme, za otroke mornarjev pa je urejen prelep otroški koteček. Na premcu je s cvetjem obdana terasa. Ladja ima centralno kurjavo, električno razsvetljava in je v vseh prostorih ozvočena.

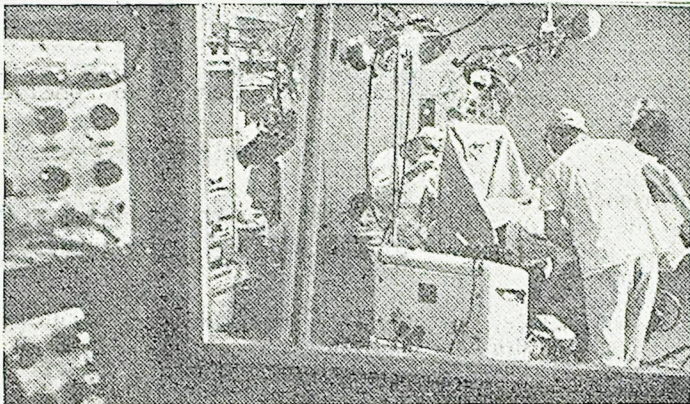
Pšice letečega ognja

Bilo je leta 1501, ko si je kitajski odličnik Wan-Hu zaželel izlet nad oblake. Pred vrati starodavne kitajske prestolnice je stalo pripravljenih 47 mož, ki naj bi podjetnemu znanstveniku pomagali izpeljati drznil zamisek. Po njihovo in v spoštljivi razdalji stoječih zija nori premislek. Wan-Hu si je dal zgraditi velik zmaj, na čigar spodnjo stran je bil pritrjen stol, pod njim pa je bilo nabitih 47 raket. Sedel je mož na stol in se privezal, na dani znak so njegovi pomočniki vsi naenkrat zažgali rakete in med strašnim hrúščem in oslepljujočim ognjem je zmaj bliskovito šinil v višave. Zal je kmalu zatem zgrmel na tla in prvi raketni letalec je svoj tvegani poskus plačal z življenjem.

Raketa pa Kitajcem tedaj ni bila nič novega. Poznali so jo

ZDRAVILO IZ ANTARKTIČNIH MORSKIH ALG

Ameriški raziskovalec John McNeil Sieburth je na neki antarktični odpravi raziskoval, zakaj so živali v Antarktiki brez slehernih bolezenskih klic, ko sicer pri popolnem zdravju bakterije vendar vedno živijo skupno z živalmi, n. pr. na koži in v črevesju. Ugotovil je, da povzročajo to presenetljivo stanje mikroskopske morske alge, ki razvoj bakterij zadržujejo. Živali, ki te alge uživajo in tiste, ki se s temi živalmi hranijo, ostajajo brez vsakih klic. Sieburth je z odprave prinesel vzorce mikroskopskih alg in sedaj poskuša, da bi pridobil iz njih čudotvorno zadrževalno snov, ki bo velik blagoslov za človeštvo.

V ameriškem eksperimentalnem središču za zdravniške raziskave in bolnišnici »Mount Zion« v San Franciscu pravkar preizkušajo in raziskujejo funkcioniranje človeških možganov. S pomočjo kot las tankega kovinskega traku, ki ga pacientu vstavijo v lobanjo, nato na tridimenzionalnih radiografih zasledujejo delovanje možgan. V posebni stekleni sobi ob operacijski dvorani nato s pomočjo televizijskega prenosa in vseh mogočih instrumentov zasledujejo vse dogajanje v operacijski dvorani, medtem ko se zdravniki ukvarjajo s pacientom. Zdravniki in tehnično osebje so med seboj v zvezi prek radijske zveze.

Kensingtonska plošča

Danes je že povsem dognano, da Kolumb ni bil prvi, ki je prispel do ameriških obal. Že davno pred njim so se ponovno mudili na severnoameriški celini podjetni in neustrašni nordijski Vikingi. Vse domneve v tej zadevi je končno neovrgljivo potrdila kamnita plošča, na katero je l. 1898 slučajno naletel švedski nase-ljenec Olaf Ohman pri podiranju drevja na svojem močvirnatem posestvu pri Kensingtonu v severnoameriški državi Minnesoti. V objemu mogočnih drevesnih korenin je s padlo trepetljivo prišla na dan velika, grobo obdelana skalna plošča. Popisana je bila s čudnimi znaki, s tako imenovano runsko pisavo, ki so jo večakji proučili, potrdili kot pristno in raztolmačili njeno vsebino. Takole pravi njeno sporočilo:

»Mi, 8 Gotov in 22 Norvežanov, smo bili na raziskovalnem potovanju po zahodnem delu Vinlandije (mišljena je

vzhodna obala Severne Amerike, ki jo je Leif Eriksson naselil leta 1000, kar pa je kasneje prišlo v pozabo). Taborili smo ob nekem jezeru z dvema otokoma, oddaljenem dan hoda od tega otoka. Odšli smo za en dan na ribarjenje. Ob povratku smo našli 10 naših mož v krvi in mrtve. Ave Maria, reši nas hudega! Desetorica iz našega krugla varuje ladjo na morju, 14 dni hoda od tega otoka. V letu 1362.«

Nihče od vse odprave se ni vrnil domov. Ostalo je za njimi samo kamnito pričanje, da so že 130 let pred Kolumbom Evropejci stikali po Novem svetu, Erikssonovi Nordijci pa malone pol stoletja pred njim.

V Norfolku (ZDA) so tako-le opremili morsko pristanišče za pristajanje vodnih letal (hidroavionov). Z velikanskimi fluorescentnimi lučmi je označen kanal, koder letala tudi ponoči lahko brez skrbi pristajajo na štiri km dolgi vodni pisti.

ZGLEDI VLEČEJO

Kdo ne pozna Thor Heyerdahlova »Kon-Tikija« in njegove slovite poti po Tihem oceanu? Mlademu Norvežanu se je posrečil dokaz, da je že v davnih dneh morala obstajati pomorska zveza med Južno Ameriko in Polinezijo. Njegov zgled je spodbudil tri člane ameriške sekte mormonov, da bi dokazali možnost in resničnost neke trditve v »Knjigi mormonov«, ki pripoveduje, da je šest sto let pr. n. št. skupina Zidov, ki jo je vodil neki Lehi, preplula Indijski in Tih ocean ter dosegla srednjeameriško obalo menda neke v današnji Guatemali.

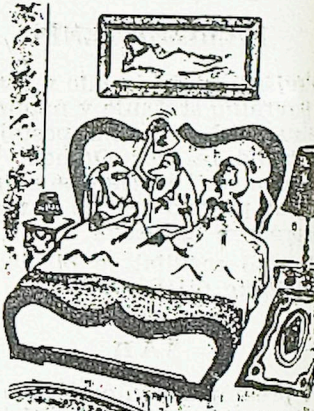
V začetku preteklega poletja je navedena trojica s kalifornijske obale na splavu odšla na Tih ocean. Polnih 69 dni ni bilo o njih ne duha ne sluha, potem pa so v bližini Havajskega otočja njihov splav opazili ribiči. Na pol mrtve so odvlekli na otok Maui.

Mladiček v naročju ni noben pes, marveč čisto resničen medvedek, ki ga je mati že ob rojstvu zavrgla. V zoološkem vrtu Griffith Park pri Los Angelesu v ZDA so prišli na misel, da bi nesrečnega medvedka podtaknili samici nemškega ovčarja, ki jo je videti na sliki. Ta je medvedka takoj sprejela med lastne mladičke in ga enako negovala. Vendar pa kosmatinec rabi več hrane, kolikor mu je lahko nudi požrtovalna psica, zato jo mora dobivati še posebej po dudki.

NAŠI POMORŠČAKI V INDOANEZIJI

Ze leta 1956 je odšlo v indonezijsko pomorsko službo enajst naših kapitanov in vodij strojev. Pogodili so se za dve leti. Stirje naši strojarji še danes plovejo pod indonezijsko zastavo. Ker službeni pogoji našim ljudem ustrezajo, bo v kratkem odpotovala indonezijska druga skupina naših pomorščakov, in sicer en kapitan dolge plovbe ter devet strojnikov.

PO PUSTNI NOČI

— Ah, oprostite, sinoči sem se ga nekoliko nabral, kajne?

Jack London:

36

SMOKE BELLEW

Ležal je na saneh iztegnjen, z obrazom obrnjenim navzdol in oprijemajoč se z obema rokama za sani. Kadar koli so začeli psi omagovati, je pokleknil in jih spodbujal z zategnjenimi kriki ali pa jih je klestil z bičem, krčevito držeč se z roko za rob sani. Kljub slabotnosti svoje vprege je vendar prehitel dve drugi, preden je dosegel do Bele reke. Tu se je v začetku zime v velikanskih skladih nagrmadil led in zajelil še tekočo vodo, ki je potem zmrznila miljo daleč popolnoma gladko. Na tem planem prostoru so udeleženci tekme lahko naglo menjavali vprege in zato so bile preprežene postaje razvrščene po vsej gladini za jezom.

Dimač je zropotal preko hrapavega jezja in planil na gladko stran ter klical na ves glas: »Vili! Vili!«

Viljem ga je slišal in se mu odzval. Ob svetlobi ognjev, ki so goreli na gladkem ledu, je Dimač opazil, da se mu od strani bliža sveža vprega, ki ga je kmalu dohitela. Oboje sani so se nalahno zadele in tedaj je Dimač planil preko Viljema pa se je zvalil v sneg.

»Kje je Veliki Olaf?« je zakričal Dimač.

»Na čelu!« je odgovoril Viljemov glas. V naslednjem hipu so bili ognji že daleč zadaj. Dimač pa je drvel skozi temo naprej. Pred naslednjo prepreženo postajo so ledene grmade zopet zajezile reko. Pot je peljala preko celega gozda pokonci stoječih lesenih plošč. Tu je Dimač zdrsnil na sprednjem koncu s sani, pograbil za konopec in psom pomagal vleči. Tedaj je prehitel troje sani. Pripetila se jim je bila nezgoda in slišal je, ko so možje odrezavali pse in popravljali jermenje.

Pri šestdesetem milniku, kjer je pot zapiral podoben ledeni jez, je znova prehitel dvoje sani. Mikalo ga je zvedel, kaj se je pripetilo njegovima tekmečema. Pa je takoj zvedel, kajti kakor nalašč si je eden njegovih psov na tem mestu izvinil pleče in ker ni mogel dohajati, so ga njegovi tovariši vlekli za seboj. Ti so, razdraženi zaradi te ovire, planili na pohabljenca in Dimač jih je moral tepsti z debelim koncem bičevnika, ker drugače bi bili bolno žival raztrgali na kose. Ko ga je odrezal od vprege, je začutil za seboj lajež psov in moški glas, ki se mu je zdel znan. Bil je pl. Schroeder. Dimač je svarilno zaklical, ker se je bal, da se mu bo dirjajoča vprega zaletela v hrbet. In res je baron obrnil živali na levo in upiraje se v vodilno ročico, šinil mimo Dimača kakih dvajset čevljev vstran. Čeprav sta si bila tako blizu, ga Dimač ni mogel razločiti. Tako neprodirna je bila tema.

Na gladko zamrzli strugi pri šestdesetem milniku je Dimač ponovno prehitel dvoje sani. Vsi so bili pravkar menjali vprego in nekaj časa so dirjali vstric; voznički so klečali na saneh in z besedo ter bičem spodbujali pobesnele živali k hitrejšemu teku. Toda Dimač, ki si je bil že prej natanko ogledal tisti kos poti, je zagledal visoko smreko na bregu, ki se je medlo risala v svitu ognja. Na drugi strani te smreke ni vladala samo neprodirna tema, temveč je tudi nehalna gladka ledena pot; zoževala se je v tesno gaz, kjer je bilo komaj za ene sani prostora. Sklonil se je naprej, pograbil za vlačilno vrv ter pritegnil poskakujoče sani do zadnjega psa. Ujel ga je za zadnji nogi in ga spodnesel. Pes je besno zarenčal in ga hotel popasti, pa mu ni uspelo, ker so ga prednji psi potegnili za sabo. Ta živa zavora se je izvrstno obnesla, zakaj drugi dve vpregi sta med tem časom šinili mimo in se izgubili v temo proti ozki gazi.

Dimač je zaslišal, kako sta trčili. Dvignil je psa na noge, skočil k vodilni ročici na koncu sani in pognal svojo vprego na desno v prhki sneg. Živali, ki so se z vsemi silami zapodile vanj, so se udirale do vratu. Bilo je truda polno in ubijajoče delo, toda vendar se mu je posrečilo izogniti se onima dvema, ki sta preklinjala poskušala razmotati svoji vpregi in razdružiti bojujoče se

pse. Prepustil ju je njuni usodi, sam pa zdirjal po izvoženi gazi naprej.

Za šestdesetim milnikom je Dimača pričakovala vprega, ki je bila le malo boljša kakor njegova najslabša. Prepregel je in kljub temu, da je bila pot dobra, je tem psom določil le petnajst milj poti. Dve nadaljnji vpregi naj bi ga slednjič pripeljali v Dawson k uradu belečnika zlatega rudnika. Dimač je za ta poslednji napor izbral svoje najboljše živali. Sitka Charley sam je čakal z osmimi malemuti, ki naj bi dirjali z Dimačem dvajset milj daleč. Za končnih petnajst milj pa si je prihranil svojo lastno vprego — tisto vprego, ki jo je imel s seboj vso zimo in s katero je bil šel iskat Jezero presenečenja.

Moža, ki ju je pustil za seboj z zapletenimi vpregami pri šestdesetem milniku, ga nista več dohitela, pa tudi njemu se ni hotelo posrečiti, da bi prehitel katerega izmed onih treh, ki so bili še pred njim. Živali so kazale dobro voljo, dasi jim je primanjkovalo sile in hitrosti. Le malo spodbujanja je bilo treba, da so napenjale vse svoje moči. Kaj je mogel storiti drugega, kot mirno ležati z obrazom, obrnjenim navzdol, in se krepko oprijemati sani. Od časa do časa je planil iz teme v svetlobo ognjev, kjer je mimgrede opazil v kožuho vino zavite može, ki so čakali s svežimi vpregami, toda v naslednjem hipu ga je zopet objela tema. Miljo za miljo je tako drvel naprej med škripanjem in škrtanjem krivin. Kakor stroj je vztrajal na svojem mestu, ko so sani po bliskovito zavijale krog ovinkov, sunkovito skakale naprej ali pa se za drobce sekunde ustavljale.

Pravkar se je začelo svitati, ko je vpregel osmerico malemutov. Ker so bili lažji kot Hudsonbayci, so bili tudi hitrejši in so dirjali neutrudno kakor pristni volkovi. Sitka Charley mu je po vrsti naštel tiste, ki so spredaj. Veliki Olaf je bil prvi, Arizona Bill drugi in pl. Schroeder tretji. To so bili trije najboljši tekmovalci v deželi. Se predem je Dimač zapustil Dawson, je ves narod v tem redu stavil nanje. Medtem ko so sami tekmovali za milijon, je bilo nanje stavljenega najmanj pol milijona. Za Dimača pa se nihče niti niti ni. Čeprav je bil izvršil že več drznih in občudovanja vrednih dejanj, so ga še vedno imeli za mehkonožca, ki se mu je treba še marsičemu priučiti.